

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
«ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ»

ΕΤΟΣ 54ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 415
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2012

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΚΟΥΦΑ 71Α & ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ
106 80 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 3633618 - FAX: 210 3634636

Οδηγούν σε μαρασμό την Εστία Ν. Σμύρνης

SOS εκπέμπει η Εστία Ν. Σμύρνης, το ιστορικό σωματείο της Αθήνας με την υπερ-ογδοντάχρονη εθνική, πολιτιστική, εκπαιδευτική και κοινωνική δράση, μετά την απόφαση του Δήμου Ν. Σμύρνης να διεκδικήσει δικαστικά το χώρο στον οποίο στεγάζονται από το 1950 οι Σχολές του σωματείου και να σταματήσει από τις αρχές του 2011 την καταβολή των μισθώματων που της οφείλει. Έντονη ανησυχία για το μέλλον της Εστίας, στενά συνδεδεμένης με τη διατήρηση της μνήμης των πέραν του Αιγαίου ελληνικών πατρίδων, εκφράζουν προσφυγογενείς κάτοικοι της Ν. Σμύρνης. Τον κίνδυνο να οδηγηθεί σε αφανισμό το σωματείο υπογραμμίζει με γραπτή ανακοίνωσή του ο Σύλλογος Αποφοίτων και Φοιτησάντων στις Σχολές της Εστίας. Στο πλευρό της Εστίας Ν.

Σμύρνης τάχθηκε με ομόφωνη απόφασή του το Δ.Σ. της Ενώσεως Σμυρναίων, ενώ τη συμπαράστασή τους εξέφρασαν με μηνύματά τους στο δίκτυο Mikrasiatiki.gr προσφυγικά σωματεία της χώρας.

Περισσότερα στη σελ. 3

Παρατείνεται η έκθεση για τη Σμύρνη στο Μουσείο Μπενάκη

Από το Μουσείο Μπενάκη ανακοινώθηκε ότι η έκθεση «ΣΜΥΡΝΗ. Η καταστροφή μιας κοσμοπολίτικης πόλης 1900-1922» θα παραταθεί μέχρι **18 ΜΑΡΤΙΟΥ 2012**.

Οι προβολές του ντοκιμαντέρ (διάρκεια 87') θα συνεχιστούν. Στο αμφιθέατρο του κεντρικού κτηρίου (Κουμπάρη 1): Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή, Σάββατο: 11.00, 13.00, 15.00. Πέμπτη: 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00 και Κυριακή: 11.00, 13.00. Στο αμφιθέατρο του κτηρίου της οδού Πειραιώς (Πειραιώς 138): Κυριακή: 12.00, 14.00 (εξαιρείται η Κυριακή 4 Μαρτίου 2012).

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Με αφορμή τη συμπλήρωση 90 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή (1922-2012), η Ένωση Σμυρναίων προκηρύσσει Πανελλήνιο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό για τη συγγραφή μυθιστορημάτων για παιδιά (9-12 ετών) και νέους (13-18 ετών) με θέμα τη ζωή, το έργο και το μαρτύριο του εθνο-ιερομάρτυρα Αγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης.

Ολόκληρη η προκήρυξη στη
σελ. 16

«Πατρίδα μου ζεις, όσο σε θυμόμαστε» (Αλέξης Μπίστικας)
ΧΟΡΗΓΙΑ: ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Γεύσεις και Νοστιμιές από τη Σμύρνη

Επιμέλεια: **ΙΩΑΝΝΑ ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ - ΤΖΑΝΟΥΔΑΚΗ**

ΜΟΥΣΤΟΣ (κόψιμο)

Προέλευση:

Θοδώρα Παργιανουδάκη - Τσεσμές, Σμύρνη

Υλικά:

- 3 κιλά μούστος από το πατητήρι (άκοπος)
- 2-3 κ.σ. μαρμαρόσκονη ή ασπρόχωμα ή 1 φ.τ. στάχτη από καμμένα ξύλα ή 150 γραμ. ψωμί

Εκτέλεση:

Για να χρησιμοποιήσουμε το μούστο σε όσα γλυκά είναι απαραίτητος (μουσταλευριά, μουστοκούλουρα, πετιμέζι, ρετσέλι κ.α.), πρέπει να είναι «κομμένος».

Το παραδοσιακό και πιο αποτελεσματικό υλικό για να τον «κόψουμε» είναι το ασπρόχωμα. Ένα χρώμα που υπάρχει σε αρκετές περιοχές και που μένει απαρατήρητο για όσους δεν το χρησιμοποιούν. Αν δεν το έχουμε, χρησιμοποιούμε μαρμαρόσκονη ή στάχτη ψιλοκοσμισμένη και, εν ανάγκη, ψωμί.

Για το «κόψιμο», ακολουθούμε την εξής διαδικασία:

Βράζουμε το μούστο για 5-6 λεπτά και στη συνέχεια ρίχνουμε μέσα ένα από τα παραπάνω υλικά.

Συνεχίζουμε το βρασμό σε χαμηλή φωτιά, ξαφρίζοντας συνέχεια μέχρι να φύγει ο αφρός και να καθαρίσει ο μούστος. Τον κατεβάζουμε από τη φωτιά και τον αφήνουμε να κατασταλάξει (να γίνει διάφανος).

Ύστερα από 4-5 ώρες τον περνάμε από τουλπάνι (λεπτό βαμβακερό ύφασμα) και τον βάζουμε να πάρει μερικές βράσεις ακόμη.

Αν δεν τον χρησιμοποιήσουμε τις αμέσως επόμενες μέρες, τον βάζουμε σε γυάλινα μπουκάλια και τον διατηρούμε σε δροσερό μέρος ή καλύτερα στο ψυγείο.

Σχόλια:

Παρόλο που τα γλυκά από μούστο έχουν συνδεθεί με την εποχή του τρύγου (Αύγουστο, Σεπτέμβριο), τρώγονται ευχάριστα όλο το χρόνο. Μυρίζουν καλοκαίρι.

Το όνομα του Χρυσόστομου Σμύρνης σε κληρικό της Ι. Μητροπόλεως Φλωρίνης

Ο αρχιμανδρίτης π. Χρυσόστομος Τσίρης με το Γέροντά του, σεβ. μητροπολίτη Φλωρίνης κ. Θεόκλητο, κατά την ημέρα της χειροτονίας στο δεύτερο βαθμό της ιεροσύνης.

ΑΠΟ την ακριτική Πτολεμαίδα πληροφορηθήκαμε ότι ο πρώτος Ορθόδοξος κληρικός στην Εκκλησία της Ελλάδος που φέρει το όνομα του εθνο-ιερομάρτυρα ιεράρχη της Σμύρνης είναι ο αρχιμανδρίτης π. Χρυσόστομος (κατά κόσμον Θεόδωρος) Κων. Τσίρης της Ι. Μητροπόλεως Φλωρίνης. Ο π. Χρυσόστομος γεννήθηκε στη Φλώρινα το 1980. Είναι πτυχιούχος της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. και του τμήματος Βαλκανικών Σπουδών Φλώρινας, έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές με αντικείμενο την Εκκλησιαστική Ιστορία και τη Βαλκανιολογία και μιλάει τέσσερις ξένες γλώσσες. Στις 6 Νοεμβρίου 2009 εκάρη μοναχός από τον Μητροπολίτη Φλωρίνης κ. Θεόκλητο και έλαβε το ιερατικό όνομα Χρυσόστομος, προς τιμήν του Αγίου Σμύρνης, στις 8 Νοεμβρίου του ίδιου έτους χειροτονήθηκε διάκονος, την επομένη δε πρεσβύτερος και έλαβε το οφίκιο του αρχιμανδρίτη. Του ευχόμαστε από καρδιάς να έχει καρποφόρο διακονία για το λαό και την Εκκλησία του Θεού.

ΔΩΡΕΕΣ

Εις μνήμην τού αδελφού του **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΠΑΡ. ΣΠΕΝΤΖΑ**, ο καθηγητής κ. Σάββας Σπέντζας κατέθεσε 500 ευρώ υπέρ των σκοπών της Ενώσεως Σμυρναίων.

Εις μνήμην τής μητέρας της **ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΕΖΑ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ**, η κ. Ευδοκία Οικονομοπούλου κατέθεσε 50 ευρώ υπέρ των σκοπών της Ενώσεως Σμυρναίων.

Εις μνήμην των γονέων της η κ. Μαριάνθη Φουριώτη κατέθεσε 340 ευρώ υπέρ των σκοπών της Ενώσεως Σμυρναίων.

Εις μνήμην της μητέρας της η κ. Κική Κομνηνού κατέθεσε 25 ευρώ υπέρ των σκοπών της Ενώσεως Σμυρναίων.

Εις μνήμην του πατέρα του **ΜΗΤΣΟΥ ΚΟΝΤΑΡΑ**, ο κ. Θοδωρής Κοντάρας κατέθεσε 50 ευρώ υπέρ των σκοπών της Ενώσεως Σμυρναίων.

Εις μνήμην **ΟΜΗΡΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ**, παλαιού αρχηγού της ομάδας Προσκόπων Βύρωνος, ο κ. Νικόλαος Κουρκουρής κατέθεσε 30 ευρώ υπέρ των σκοπών της Ενώσεως Σμυρναίων.

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ

Διμηνιαία έκδοση της
«ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ»

Γραφεία:

Σκουφά 71Α & Μασσαλίας
106 80 Αθήνα
Τηλ.: 210 3633618 Fax: 210 3634636
E-mail: Ensmyrn@otenet.gr
www.enosismyrneon.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ:

Ευάγγελος Τσίρκας

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Νίκος Βικέτος

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ-ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ:

Κορίνα Σπηλιώτη

ΠΑΡΑΓΩΓΗ:

PRESS LINE

Μάγερ 11 - 104 38 Αθήνα
Τηλ.: 210 5225.479

Ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν απόψεις των συγγραφέων και δεν απηχούν κατ' ανάγκη θέσεις της εφημερίδας ή της Ενώσεως Σμυρναίων.

Και στο βάθος η άλωση του Μεγάρου

Χαριστική βολή εναντίον της Εστίας Ν. Σμύρνης, κάτω από τις σημερινές δύσκολες οικονομικές συνθήκες για τη χώρα και το λαό, αποτελεί η απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ν. Σμύρνης να αμφισβητήσει το ιδιοκτησιακό καθεστώς του χώρου στον οποίο στεγάζονται οι Σχολές της Εστίας (σήμερα το 8ο Γυμνάσιο και το 7ο Γ.Ε.Λ. Ν. Σμύρνης) και να σταματήσει από τις αρχές του 2011, μετά την εφαρμογή του «Καλλικράτη», την καταβολή των μισθωμάτων που της όφειλε, ως διάδοχος μισθωτής της Νομαρχίας Αθηνών.

Τον Ιούλιο του 2011, ο Δήμος Νέας Σμύρνης με δύο εξώδικα προς την Εστία, απαίτησε από το σωματείο να παραδώσει τα σχολεία την 1η Σεπτεμβρίου 2011, ζητώντας ανάκληση της δωρεάς της εκτάσεως και ποσά από τα καταβαλλόμενα ενοίκια προς την Εστία από το Δημόσιο.

«Η άρνηση καταβολής μισθωμάτων από το Δήμο είναι μεθοδευμένη για να δημιουργήσει οικονομική ασφυξία στην Εστία, να καταστήσει αδύνατη τη λειτουργία της και να δώσει έτσι στο Δήμο την ευκαιρία να πάρει το οικοπέδο, τα σχολεία και το Μέγαρο της Εστίας», είπε στην εφημερίδα «Δημοσιογράφος Ν. Σμύρνης» ο πρόεδρος του σωματείου **Ιωάννης Καλογεΐτονας**.

Δεν γνωρίζουμε για ποιους λόγους ο Δήμος προέβη σε αυτή την

ενέργεια και αποφάσισε να διεκδικήσει δικαστικά το χώρο των

σχολείων, αναθέτοντας σε συγκεκριμένο δικηγορικό γραφείο την υποστήριξη του Δήμου Ν. Σμύρνης στην αντιδικία του με την Εστία. Εκείνο που μάθαμε πάντως είναι πως η πρωτοφανής απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου οδηγεί σε οικονομικό μαρασμό την Εστία, και καθώς τα μισθώματα των σχολείων καλύπτουν το 70% των εσόδων της. Ήδη το σωματείο της Ν. Σμύρνης για να επιβιώσει αναγκάστηκε να απολύσει εργαζόμενους ή να μειώσει το ωράριό τους και κατ' επέκταση το μισθό τους και να περιορίσει τις δραστηριότητές του.

Στις 24 Οκτωβρίου 2011 η Εστία κατέθεσε αγωγή εναντίον του Δήμου Ν. Σμύρνης και την επομένη άλλη αγωγή εναντίον του Δήμου και της Περιφέρειας Αττικής για τη μη καταβολή των μισθωμάτων.

«Άδικη η επίθεση κατά της Εστίας»

Επιστολή συμπαράστασης από την Ένωση Σμυρναίων

ΣΤΟ πλευρό της Εστίας Ν. Σμύρνης στην υπόθεση αντιδικίας της με το Δήμο, τάχθηκε η Ένωση Σμυρναίων. Εκφράζοντας τα αισθήματα των μελών της, μεγάλος αριθμός των οποίων κατοικεί στη Ν. Σμύρνη, ο πρόεδρος της Ενώσεως κ. Ευάγγελος Τσίρκας δήλωσε πως η Ένωση είναι διατεθειμένη να παρέμβει και να εξαντλήσει, μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων της, κάθε νόμιμο μέσο μέχρι να δικαιωθεί ο αγώνας της Εστίας για τη διασφάλιση των περιουσιακών της στοιχείων και την απρόσκοπτη συνέχιση του έργου της. Στις 8 Φεβρουαρίου, το πρωί, ο κ. Τσίρκας δέχθηκε στα γραφεία της οδού Σκουφά τον γεν. γραμματέα της Εστίας κ. Αθαν. Φραγκούλη, από τον οποίο και ενημερώθηκε για την πορεία της υπόθεσης. Το πρόβλημα της Εστίας συζήτησαν στα γραφεία της Ενώσεως ο γεν. γραμματέας του σωματείου κ. Νίκος Βικέτος και ο πρόεδρος του Συλλόγου Αποφοίτων των Σχολών της Εστίας κ. Κυριάκος Μαλόβρουβας. Να σημειωθεί πως ο Σύλλογος Αποφοίτων είναι μέχρι στιγμής ο μόνος μαζικός φορέας που αγωνίζεται σθεναρά για να υπερασπιστεί τα δικαιώματα της Εστίας.

Σε επιστολή η οποία εστάλη από την Ένωση Σμυρναίων προς τον πρόεδρο της Εστίας κ. Ιωάννη Καλογεΐτονα, και την οποία υπογράφουν ο πρόεδρος κ. Ε. Τσίρκας και ο γεν. γραμματέας κ. Ν. Βικέτος, σημειώνονται τα εξής:

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ενώσεως Σμυρναίων, που συνήλθε σε τακτική συνεδρίαση την Πέμπτη, 9 Φεβρουαρίου 2012, ασχολήθηκε μεταξύ άλλων και με το ζήτημα της αντιδικίας μεταξύ του Δήμου και της Εστίας Ν. Σμύρνης, γεγονός πρωτοφανές στην ιστορία της Ν. Σμύρνης, αν ληφθεί υπόψη ότι για πρώτη φορά η δημοτική αρχή της πόλης στρέφεται εναντίον μιας πολιτιστικής οργάνωσης η οποία με τη δραστηριότητά της έχει προβάλει όχι μόνο πανελληνίως αλλά και διεθνώς τη Ν. Σμύρνη.

Η ανεξήγητη και εν πολλοίς άδικη επίθεση εναντίον της Εστίας προκαλεί θλίψη πολλή και πόνο και οδύνη ψυχής σε κάθε υγιώς σκεπτόμενο Μικρασιάτη, ο οποίος γνωρίζει το έργο της σωματειακής σας οργάνωσης, προκειμένου να διατηρηθεί άσβεστη η μνήμη των πέραν του Αιγαίου ελληνικών πατριδών.

Φωτοτυπία της επιστολής συμπαράστασης που έστειλε η Ένωση Σμυρναίων στον πρόεδρο της Εστίας Ν. Σμύρνης. «Προκαλεί θλίψη πολλή και πόνο και οδύνη ψυχής» η άδικη επίθεση κατά της Εστίας, επισημαίνει η επιστολή της Ενώσεως Σμυρναίων προς τον κ. Ι. Καλογεΐτονα.

Φαίνεται πως είναι της μοίρας των Μικρασιατών να γίνονται ακόμη και σήμερα, ενενήντα χρόνια μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, μάρτυρες απαξιωτικής συμπεριφοράς από θεσμικούς φορείς του κράτους.

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου και των μελών της Ενώσεως Σμυρναίων, επιθυμούμε να σας εκφράσουμε τη συμπάθεια και την ηθική συμπαράστασή μας στη μεγάλη δοκιμασία σας και να ευχηθούμε να λήξει αισιώς η περιπέτεια σας.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ για τη συγκέντρωση υπογραφών υπέρ της Εστίας Ν. Σμύρνης ανέλαβε το Δίκτυο Mikrasiatis.gr. Με ανακοίνωσή του που αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του, το Δίκτυο καλεί όλους τους Μικρασιατικούς Συλλόγους και κάθε ευαισθητοποιημένο πολίτη μικρασιατικής καταγωγής, να σταθούν στο πλευρό της Εστίας Νέας Σμύρνης, να ακολουθήσουν το παράδειγμα της Ενώσεως Σμυρναίων, να υπογράψουν ψηφίσματα συμπαράστασης και επιστολές διαμαρτυρίας προς το Δήμο Νέας Σμύρνης και να εκφράσουν με κάθε σύννομο τρόπο την διαμαρτυρία τους ενάντια στην αρπαγή μιας ακόμα μικρασιατικής κληρονομιάς.

Για ψηφίσματα συμπαράστασης
Εστία Νέας Σμύρνης
Κ. Παλαιολόγου 1, 17121 Νέα Σμύρνη
Τηλέφωνα: 210-9333702 -
Fax: 210 - 9333694
e-mail: grammateia@estia-ns.gr

ΝΕΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

• Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του **Συλλόγου Μικρασιτών Καισαριανής**, που αναδείχθηκε από τις εκλογές της 11ης Νοεμβρίου 2011, συγκροτήθηκε σε σώμα με την ακόλουθη σύνθεση:

Πρόεδρος: Στέλλα Σαρρηπαναγιώτου-Λήλου. Αντιπρόεδρος: Ανδρέας Καρατζάς. Γεν. Γραμματέας: Γεθσημανή-Μπεττίνα Γραφίδου. Ταμίας: Βάσω Βασιλείου-Διακαντώνη. Σύμβουλοι: Γιώργος Κατημερτζής, Χρύσα Βαρβαγιάννη, Ηλίας Μολυνδρής.

• Ύστερα από αρχαιρεσίες που έγιναν στις 13/11/2011 στον **Πολιτιστικό Σύλλογο Μακρηνών-Λιβισιανών Ν. Μάκρης Αττικής**, αναδείχτηκε νέο Διοικητικό Συμβούλιο η σύνθεση του οποίου είναι η εξής:

Πρόεδρος: Δέσποινα Δαμιανού. Αντιπρόεδρος: Αντώνης Δελησάββας. Γεν. Γραμματέας: Γεωργία Κυπραίου-Τσατσαλίδη. Ταμίας: Άννα Παπαποστόλου-Ελιζογλου. Ειδ. Γραμματέας: Γιάννης Βαζάνας. Μέλη: Πουλιάννα Δημητροπούλου-Ζαχαράκη και Δέσποινα Κρεμανδάλου.

Mikrasiatis.gr: Υπογράφουμε για τη διάσωση της Εστίας

Πάνος Χαλδέζος. Έργο του γλύπτη και καθηγητή Κωνσταντίνου Παλαιολόγου στο Μέγαρο της Εστίας Ν. Σμύρνης. Επί προεδρίας Χαλδέζου, ο Δήμος Ν. Σμύρνης δώρισε στο σωματείο το οικοπέδο της οδού Αγ. Φωτεινής για την ανέγερση των σχολείων της Εστίας.

Για επιστολές διαμαρτυρίας
Δήμο Νέας Σμύρνης
Ελευθερίου Βενιζέλου 14,
171 21 Νέα Σμύρνη
Τηλέφωνο: 213 2025700 -
Fax: 213 2025846

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ 2012

Καλούνται τα μέλη της Ενώσεως Σμυρναίων σε τακτική Γενική Συνέλευση, σύμφωνα με το άρθρο 24 του Καταστατικού, το Σάββατο 24 Μαρτίου 2012 και ώρα 11.00 π.μ. στην αίθουσα της Βιβλιοθήκης του σωματείου μας, οδός Καρύτση 3 – Αθήνα, με τα παρακάτω θέματα ημερήσιας διάταξης:

1. Εκλογή Προεδρείου Γεν. Συνέλευσης.
2. Έκθεση Πεπραγμένων Διοικητικού Συμβουλίου.
3. Έγκριση Οικονομικού Απολογισμού 2011.
4. Έγκριση Προϋπολογισμού 2012.
5. Έκθεση Ελεγκτικής Επιτροπής – Απαλλαγή Διοικητικού Συμβουλίου από κάθε ευθύνη.

Σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί απαρτία, η Γεν. Συνέλευση θα επαναληφθεί το επόμενο Σάββατο, 31 Μαρτίου 2012, την ίδια ώρα, στον ίδιο χώρο και με τα ίδια θέματα ημερησίας διάταξης και θα βρίσκεται σε απαρτία ανεξαρτήτως του αριθμού των παρόντων μελών.

Δικαίωμα συμμετοχής στη Γεν. Συνέλευση έχουν τα τακτικά μέλη του σωματείου εφόσον έχουν εκπληρώσει τις οικονομικές τους υποχρεώσεις προς την Ένωση για το 2011.

Ο Πρόεδρος
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΣΙΡΚΑΣ

«Κατάφαση ζωής και πνοή δημιουργίας». Στις τέσσερις αυτές λέξεις, που ακούστηκαν στην πανηγυρική ομιλία της συμβούλου της Ενώσεως Σμυρναίων κ. Μαρίας Βαϊάννη στο περιλαμπρο «Σαρόγλειο Μέγαρο» της ΛΑΕΔ, συνοψίζεται το νόημα της φετινής εκδήλωσης του σωματείου για την κοπή της παραδοσιακής σμυρναϊκής βασιλόπιτας στις 2 Φεβρουαρίου, το απόγευμα. Ενενήντα χρόνια μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, είτε η κ. Βαϊάννη «η φωνή της Μικράς Ασίας, που εξακολουθεί να ηχεί δυνατά, δεν είναι μόνο θρήνος για τη μεγάλη απώλεια αλλά είναι και κατάφαση της ζωής, είναι πνοή δημιουργίας, είναι άρδευση του παρόντος με τα νάματα του παρελθόντος».

Η κ. Ελένη Μπίσιτσα - Κατράμποπούλου υπογράφει το ημερολόγιο του 2012 με τις σμυρνεϊκές καρτ-ποστάλ. Δεξιά ο καθηγητής του Πανεπιστημίου κ. Στράτος Θεοδοσιού. Όρθια (αριστερά) η κ. Αίλα Ηλία Λαλαούνη που πρόσφερε το χρυσό μενταγιόν με τη «Μέλισσα» για τον τυχερό της Βασιλόπιτας.

(Φωτό Πάτροκλος Σμυρναίος)

Αυτό ακριβώς το διπολικό σχήμα αντιπροσώπευαν οι κύριοι Θεόδωρος Κοντάρης και Χρήστος Σολδάτος, οι οποίοι τιμήθηκαν από την Ένωση Σμυρναίων γιατί με το πολυσήμαντο έργο τους, ο καθένας στον τομέα του, διασώζουν και αναδεικνύουν κορυφαίες εκφράσεις της ζωής των Μικρασιατών Ελλήνων: την Ιστορία και τον Παραδοσιακό Πολιτισμό αφ' ενός, την Οικονομία και τα Γράμματα αφ' ετέρου

Η εκδήλωση άρχισε με ομιλία του προέδρου της Ενώσεως Σμυρναίων κ. Ευαγγ. Τσίρκα, ο οποίος, αφού μετέφερε σε όλους τους παρευρισκόμενους τις ευχές του Δ.Σ. για την καινούργια χρονιά, αναφέρθηκε στις προγραμματισμένες εκδηλώσεις του σω-

Η χορωδία του Χορευτικού Ομίλου Ν. Ερυθραίας τραγουδά τα κάλαντα των Αλατσάτων. (Φωτό Πάτροκλος Σμυρναίος)

Το μήνυμα της Μικράς Ασίας: Κατάφαση ζωής και πνοή δημιουργίας

ματείου για την επέτειο των 90 χρόνων της Μικρασιατικής Καταστροφής.

Τη συμρναϊκή βασιλόπιτα ευλόγησε κι εφέτος ο συμπατριώτης πρωτοπρεσβύτερος π. Πέτρος Μελιδώνης, αφιερώνοντας το πρώτο κομμάτι στο Χριστό και το δεύτερο στην Παναγία, καθώς θέλει το έθιμο, ενώ την ίδια στιγμή μοιράζονταν σε όλους τα παραδοσιακά πιτάκια με το δικέφαλο αετό, τα γνωστά «αετουδάκια», προσφορά σεβαστής φίλης της Ενώσεως.

Τυχεροί της βασιλόπιτας ήταν ο γεν. γραμματέας της Ενώσεως Νίκος Βικέτος που κέρδισε το μικρό караβάκι από μπρούντζο και κράμα λευκών μετάλλων και η αρχιτέκτων Ξένια Φωτοπούλου που επίσης κέρδισε το χρυσό μενταγιόν με τη «Μέλισσα», έμβλημα εργατικότητας και προκοπής, προσφορά της κ. Λίλας

Ηλία Λαλαούνη.

Στο καλλιτεχνικό μέρος του προγράμματος τραγούδησαν και χόρεψαν τα μέλη του Χορευτικού

« Η φωνή της Μικράς Ασίας, που εξακολουθεί να ηχεί δυνατά, δεν είναι μόνο θρήνος για τη μεγάλη απώλεια αλλά είναι και κατάφαση της ζωής, είναι πνοή δημιουργίας, είναι άρδευση του παρόντος με τα νάματα του παρελθόντος »

Ομίλου του πρώην Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Ν. Ερυθραίας (σημερινού Πνευματικού Κέντρου Έρευνας και Μελέτης του Μικρασιατικού Πολιτισμού του Δήμου Κηφισιάς).

Από τους συμπατριώτες της πρώτης προσφυγικής γενιάς ήταν μαζί μας η κ. Άννα Μαΐλλη – Βεινόγλου, ο επιτ. αρεοπαγίτης κ.

Γιώργος Ισαακίδης και ο γιατρός κ. Θάνος Κωνσταντινίδης. Ανάμεσα στους καλεσμένους διακρίναμε το δήμαρχο Κηφισιάς κ.

Νίκο Χιωτάκη και τη δημοτ. σύμβουλο κ. Αικατερίνη Μουστάκη, το συγγραφέα κ. Βασίλη Βασιλικό, τον τ. γεν. πρόξενο της χώρας μας στην Κωνσταντινούπολη κ. Βασίλειο Μπορνόβα, τον τ. πρόεδρο του ΣΕΕΘΑ στρατηγό Γεώργιο Λιάκουρη, το δημοσιογράφο Μάκη Γιομπαζολιά, την κ. Νάνσυ Χόρτον, τις καθηγήτριες

Κατερίνα Κορρέ και Άννα Γουήλ – Μπαδιερίτακη, τους καθηγητές κυρίως Χαράλαμπο Τσαρδανίδη και Στράτο Θεοδοσίου. Από τις εκπλήξεις της βραδιάς η σκηνοθέτης του ντοκιμαντέρ «Σμύρνη. Η καταστροφή μιας κοσμοπολίτικης πόλης, 1900-1922» κ. Μαρία Ηλιού ήρθε για λίγο και έγινε δεκτή με εκδηλώσεις αγάπης.

Κατάμεστη η αίθουσα τελετών της ΛΑΕΔ. Η μεγάλη συμμετοχή των μελών και των φίλων της Ενώσεως στην εκδήλωση και η ανταπόκρισή τους στην έκκληση για την αγορά του συλλεκτικού «Ημερολογίου 2012», στοιχεία αναμφισβήτητα του δυναμισμού των Μικρασιατών αποτελούν αισιόδοξα μηνύματα και τονώνουν την ελπίδα μας για καλύτερες μέρες μέσα στο ζοφερό λόγω της κρίσης 2012. Νάμαστε καλά να γιορτάζουμε πάντα!

Από την κοπή της Βασιλόπιτας της Ενώσεως Σμυρναίων. Τον πρωτοπρεσβύτερο π. Πέτρο Μελιδώνη περιβάλλουν ο πρόεδρος Ευάγγελος Τσίρκας και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. (Φωτό Πάτροκλος Σμυρναίος)

Κατάμεστη η μεγάλη αίθουσα της ΛΑΕΔ από τα μέλη και τους φίλους της Ενώσεως Σμυρναίων που έσπευσαν να παραστούν στη μεγάλη εκδήλωση του σωματείου για την κοπή της σμυρνεϊκής Βασιλόπιτας. (Φωτό Πάτροκλος Σμυρναίος)

Τιμήθηκε η Ένωση Σμυρναίων

Εννήντα χρόνια μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 ο Γυμναστικός Σύλλογος Απόλλων Σμύρνης τίμησε την Ένωση Σμυρναίων «για την προσφορά της στο Έθνος των Ελλήνων». Την τιμητική πλακέτα επέδωσε στον αντιπρόεδρο του σωματείου κ. Φαίδωνα Παπαθεοδώρου ο υπουργός Πολιτισμού και Τουρισμού κ. Παύλος Γερούλανος κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης για την κοπή της πρωτοχρονιάτικης βασιλόπιτας του Συλλόγου, που πραγματοποιήθηκε τη Κυριακή 29 Ιανουαρίου 2012 στο κλειστό γυμναστήριο του Απόλλωνα στη Ριζούπολη.

Στην ευχαριστήρια προσλαλιά του ο αντιπρόεδρος της Ενώσεως Σμυρναίων κ. Παπαθεοδώρου, αφού ανέφερε ότι η Ένωση ιδρύθηκε από τους ίδιους ανθρώπους που στη Σμύρνη αγωνίζονταν και υποστήριζαν τον Απόλλωνα, θύμισε ότι φέτος συμπληρώνονται 90 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή και τον ξεριζωμό του Ελληνισμού της Ανατολής από τις εστίες του και τόνισε ότι πρέπει να μη ξεχνάμε την ιστορία μας και να μη επιτρέπουμε τη διαστρέβλωσή της. Γι' αυτό υπογράμμισε είναι ανάγκη να ιδρυθεί ένα Μουσείο που θα στεγάσει

Ο υπουργός Πολιτισμού Παύλος Γερούλανος επιδίδει στον αντιπρόεδρο της Ενώσεως Σμυρναίων την τιμητική πλακέτα την οποία της απένειμε ο Γ. Σ. Απόλλων Σμύρνης.

Κώστα Αρβανίτη. Ο Απόλλων βράβευσε, επίσης, τους αθλητές του που, παράλληλα με τις αθλητικές επιδόσεις τους, πέτυχαν να εισαχθούν σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Παρέστησαν ως εκπρόσωπος του Δημάρχου Αθηναίων, η πρόεδρος του Οργανισμού, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας κ. Ψαράκη, ο αντιπεριφερειάρχης Αττικής κ. Κόκκαλης, εκπρόσωποι συλλόγων, παλαίμαχοι ποδοσφαιριστές του Συλλόγου και εκατοντάδες αθλητές, αθλήτριες και φίλοι του Απόλλωνα.

Η εκδήλωση έδωσε την ευκαιρία να μιλήσουμε με τους ανθρώπους της Διοίκησης και τους Απολλωνιστές, να δούμε τους νέους αθλητές και να μάθουμε για τη δράση του Συλλόγου. Χαρήκαμε ιδιαίτερα που ένας δικός μας Σύλλογος, ο Απόλλων Σμύρνης, αποτελεί φωτεινό παράδειγμα στη σημερινή ζοφερή αθλητική και γενικότερη ελληνική πραγματικότητα. Γι' αυτό, με αφορμή τα 90 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή, πρέπει να αναδείξουμε στη πράξη τους «δεσμούς αίματος» που ενώνουν την Ένωση Σμυρναίων με το Γυμναστικό Σύλλογο Απόλλων Σμύρνης.

Π.

την ιστορία και τον πολιτισμό της Σμύρνης και ολόκληρου του Ελληνισμού της Ανατολής, όπως ζητούν η Ένωση Σμυρναίων και οι προσφυγικοί φορείς εδώ και 50 χρόνια. «Η Ένωση Σμυρναίων έχει καταθέσει αναλυτική πρόταση για το Μουσείο στο Υπουργείο Πολιτισμού, στο Δήμο Αθηναίων και στα συναρμόδια Υπουργεία. Η μη υλοποίησή της πρότασης μέχρι σήμερα δεν οφείλεται σε οικονομικούς λόγους, που είναι μεν πραγματικοί αλλά μπορούν να αντιμετωπιστούν» είπε ο κ. Παπαθεο-

δώρου και εξέφρασε το φόβο ότι η μη υλοποίηση μπλοκάρεται από εσφαλμένες απόψεις για την ειρηνική συνύπαρξη με τους γείτονες, που κι εμείς τη θέλουμε αλλά όχι σε βάρος της ιστορίας και του πολιτισμού μας.

Τιμητικές πλακέτες απονεμήθηκαν ακόμα στον παλαίμαχο δημοσιογράφο και ιστορικό του Αθλητισμού κ. Πέτρο Λινάρδο, ο οποίος δεν παρέστη λόγω εκτάκτου κωλύματος, και στο γνωστό Απολλωνιστή δημοσιογράφο, Σμυρνιό από τη μητέρα του, όπως μας αποκάλυψε, κ.

Η δις Άννα Σαράβα, Συλλαία τρίτης γενιάς, με την αυθεντική νυφιάτικη φορεσιά της Σύλλης που την έφερε στην Ελλάδα η οικογένεια της κας Πόλας Κοχυλάκη - Παπάζογλου.

Η νυφιάτικη φορεσιά της Σύλλης

ΚΑΤΑ την διάρκεια της κοπής της βασιλόπιτας της Ένωσης Συλλαίων, που πραγματοποιήθηκε στις 28 Ιανουαρίου στο κτήριο «Κωστής Παλαμάς» του Πανεπιστημίου Αθηνών ιδιαίτερη εντύπωση προκάλεσε η ομιλία της ομότιμης καθηγήτριας της Λαογραφίας στο ίδιο Πανεπιστήμιο κας Άννας Γουήλ - Μπαδιεριτάκη, επίλεκτου μέλους της Ενώσεως Σμυρναίων. Η ομιλία αυτή είχε ως θέμα τη νυφική φο-

ρεσιά της Σύλλης του Ικονίου, που είναι μια από τις εντυπωσιακότερες και πλουσιότερες τοπικές ενδυμασίες του ελληνικό χώρου.

Η κα Γουήλ - Μπαδιεριτάκη συνόδευε το κείμενο της ομιλίας της με προβολή διαφανειών και ταυτόχρονα ανέλυε ένα προς ένα όλα τα στοιχεία της ενδυμασίας αυτής, τον τρόπο κατασκευής και ραφής της, την προέλευση και την αξία τους, τα έθιμα που συνδέονταν με

αυτήν καθώς και πλήθος ανεκδότων και αναμνήσεων από διάφορους πρόσφυγες της ελληνικότατης αυτής κωμόπολης που διακρίθηκε όχι μόνο για το ιδιαίτερο ελληνικό γλωσσικό ιδίωμα των κατοίκων της, αλλά και για το λαογραφικό της πλούτο. Φορεσιά, πολυτελούς κατασκευής, που την έφερε στην Ελλάδα η οικογένεια της κας Πόλας Κοχυλάκη - Παπάζογλου.

Από τον αγαπητό και σεβαστό φίλο της Ενώσεως Σμυρναίων **αρχιμ. π. Χριστοφόρο Κ. Κολοκυθά**, ηγούμενο της Ι. Μονής Μεταμορφώσεως Καμ. Βούρλων Φθιώτιδος λάβαμε και προδημοσιεύουμε κατωτέρω ανέκδοτο κείμενο ομιλίας που εκφωνήθηκε μετά το 1929 από τον μητροπολίτη Κορινθίας Δαμασκηνό Παπανδρέου (1922 – 1938), τον μετέπειτα αρχιεπίσκοπο Αθηνών

(1941 - 1949) και αντιβασιλέα της Ελλάδας (1944 – 1946) για το μαρτύριο του εθνο-ιερομάρτυρος μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου. Το χειρόγραφο του κειμένου αποτελείται από δύο πυκνογραμμένες σελίδες και βρέθηκε στα κατάλοιπα του ιεράρχη που φύλασσε ο συνώνυμος ανειπίος του, μητροπολίτης Φθιώτιδος Δαμασκηνός Παπαχρήστου (1960-1996).

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Περί του μαρτυρικού τέλους του Χρυσοστόμου Σμύρνης

ΜΙΑ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

Επτά και πλέον χρόνια επέρασαν από τας τραγικές εκείνας ημέρας του Αυγούστου κατά τας οποίας το γλυκύ όνειρον της ελευθέρας Ιωνίας έσβηνε με την αιφνίδιον πτώσιν εκ της φοβεράς καταστροφής της Ελληνικής Σμύρνης! Διά μιας, ως θεία οργή, συνετρίβετο μία δόξα τόσων αγώνων και θυσιών της Ελληνικής πατρίδος, διά να ταφή με ένα αφάνταστον σπαραγμόν της ψυχής μας, μέσα εις τ' αγνώριστα βάθη του Αιγαίου. Εκεί, όπου πρώτα, επί τόσα έτη, παντού η χαρά της πραγματοποιουμένης ελπίδος, εκεί τώρα τα πάντα σκοτεινά και πένθιμα, μόνο σπαραγμοί και δάκρυα, διότι ο Τούρκος έφθασε μέχρι της αυλής, με ματωμένα χέρια από τη σφαγή έφθασε ως τα βημόθυρα της εκκλησίας της Αγίας Φωτεινής.

Και ο λειτουργός δεσπότης πού είναι; Να φεύγη άραγε και αυτός φοβούμενος αντεκδικήσεις; Είναι μια σκέψις γενική, μια σκέψις φυσική, αλλά διά τον Μητροπολίτην Σμύρνης ξένη! Μένει εκεί διά να βοηθήση τα παιδιά του, μένει εκεί διά να δώση αυτός με τον μαρτυρικόν του θάνατον την υστάτην υπηρεσίαν προς το ιδεώδες της Ορθοδόξου Ελληνικής Πατρίδος.

Όταν ο αρχιεπίσκοπος των Καθολικών εξώρκιζε να φύγη «είναι παράδοσις του Ελληνικού κλήρου αλλά και καθήκον του ποιμένος να παραμένη με το ποίμνιόν του» απήντησε ο Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος. Εφιλοδόξει να γίνη κρίκος της μεγάλης παραδόσεως του ελληνικού κλήρου, εξαγοράζοντας όλας τας αδυναμίας του διά της τραγικής χορείας των μαρτύρων ιεραρχών. Δεν ήθελεν δι' εαυτόν τον άξενον μρασμόν του γήρατος.

Με αυτήν την βαθειάν χαραγμένην ψυχολογίαν ύψωσε το ηθικόν του ανάστημα έμπροσθεν του Τούρκου διοικητού, τον οποίον, νικητήν αυτόν, απεγοήτευσε η θέσις του Μητροπολίτου.

Ο μητροπολίτης Κορινθίας Δαμασκηνός.

Και ως μόνη διέξοδος ήτο η παραπομπή του εις την κρίσιν του όχλου, ο οποίος ωρύετο έξω του Διοικητηρίου. Και συνετελέσθη εκεί εις την αυλήν του Διοικητηρίου η Ευαγγελική σκηνή του μαρτυρικού θανάτου του Μητροπολίτου Σμύρνης.

Ραπίζεται, σύρεται διά νυκτός εις τους δρόμους, υποβάλλεται εις σειράν μαρτυρικών βασάνων, αλλά η υψηλή συναίσθησις του Μητροπολίτου ώπλιζεν

αυτόν με θείαν καρτερίαν, διότι επίστευεν ότι ετέλει την στιγμήν εκείνην την τελευταίαν λειτουργίαν, ότε το ιδικόν του αίμα ήτο το υπέρ των πολλών εκχυνόμενον!

Και εφ' όσον τα βασανιστήρια ήσαν σκληρότερα και εξηκολούθει το μαρτύριον, οι σωματικοί πόνοι εγίνοντο ολιγώτεροι, εξέλιπον τέλος οι σπασμοί και απλώνεται τώρα ζωηρότερα η έκφρασις της θείας αγαλλιάσεως επί της γλυκειάς μορφής του μάρτυρος Ιεράρχου. Το σώμα νικηθέν ηλευθέρωσεν την ψυχήν νικητριάν του θανάτου.

Και τώρα ο νεκρός ήκρωτηριασμένος, παραμορφωμένος, άταφος, άκλαυστος και διαμελισμένος εξακολουθεί το ανύστακτο κήρυγμά του, συνδέει ως σιδηρούς κρίκος αδιασπάστου αλώσεως τας μεγάλας παραδόσεις του Ελληνικού κλήρου ως ημέρας καταπτώσεως και παρακμής, ρίπτει φως ιεράς λαμπάδος εις το σκότος καταστρεπτικής περιόδου της ελληνικής ιστορίας, διδάσκει κατά μήκος ατελευτήτου χρόνου, ότι η ανθρωπίνη ψυχή παλλομένη από ελληνικόν ιδεώδες και χριστιανικήν πίστιν προκαλεί και τρέφει τας ωραιότερας αυτοθυσίας της ζωής.

Η υπέροχος μορφή του Μητροπολίτου Σμύρνης θα υψούται εις την ψυχήν μας πάντοτε παράπλευρος της ελληνικής ιδέας και θα λούεται διαρκώς από το φως του ωραίου του μαρτυρίου.

Η «Μ. Ηχ.» σε μορφή pdf

Κάντε κλικ στο μενού «Μικρασιατική Ηχώ» στην Ιστοσελίδα της Ενώσεως Σμυρναίων

www.enosismyrneon.gr

και θα έχετε στη διάθεσή σας την ηλεκτρονική μορφή της εφημερίδας μας εντελώς δωρεάν.

Η Ναυτική Αεροπορία και η δράση της στη Μικρασιατική Εκστρατεία

Του **ΙΩΑΝΝΗ ΠΑΛΟΥΜΠΗ**
Αντιναυάρχου ε.α

Κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής εκστρατείας το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό δεν είχε αντίπαλο και οι θαλάσσιες επικοινωνίες στο Αιγαίο διεξάγονταν ανεμπόδιστες. Αν εξαιρέσει κανείς τη συνοδεία, για κάθε ενδεχόμενο, των μεταφορών του στρατού, την αποβατική επιχείρηση στα παράλια της Ανατολικής Θράκης μέσα στην Προποντίδα, κάποιους βομβαρδισμούς στα παράλια του Πόντου {στα περιχώρα της Σαμψούντας και της Τραπεζούντας} και τέλος την υποστήριξη της τελικής εκκένωσης των στρατευμάτων, δεν φαίνεται να υπήρξε άλλο έργο που να διεκπεραιώθηκε από το Ναυτικό.

Το καλοκαίρι του 1921 η Διοίκηση της Στρατιάς Μικράς Ασίας επρόκειτο να παρακολουθήσει εκ του πλησίον τα μαχόμενα στρατεύματα και επομένως θα απομακρυνόταν από τη Ζώνη των Μετόπισθεν. Για την κάλυψη του κενού συγκρότησε την Ανωτέρα Γενική Στρατιωτική Διοίκηση με έδρα τη Σμύρνη, για την εξασφάλιση της τάξεως και ασφαλείας σε ολόκληρο το έδαφος της Μικράς Ασίας που κατεχόταν από τον Ελληνικό Στρατό. Σ' αυτή την Ανωτέρα Γενική Στρατιωτική Διοίκηση υπήχθη, εκτός άλλων, και ένα απόσπασμα Πεζοναυτών αποτελούμενο από 930 ναύτες και 36 αξιωματικούς το οποίο κατανεμήθηκε στην Κίο, στα Μουδανιά και στην Προύσα. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει την αρχική διαπίστωση ότι το Ναυτικό δεν είχε έργο.

Παράλληλα με την έλλειψη αντιπάλου, τα παράλια της Μικράς Ασίας είχαν κατανεμηθεί σε συμμαχικές ζώνες που δυσκόλευαν ακόμα περισσότερο την ανάληψη επιχειρήσεων από το Ελληνικό Ναυτικό. Έτσι η Προποντίδα και τα στενά Δαρδανελίων και Βοσπόρου υπάγονταν στη Βρετανική κατοχή. Τα δυτικά παράλια εκατέρωθεν της Σμύρνης στην Ελλάδα. Τα νοτιοδυτικά παράλια της Καρίας και Λυκίας κατέχονταν

Άνδρες της Ναυτικής Αεροπορίας στο Αφιόν Καραχισάρ κατά τη Μικρασιατική Εκστρατεία μπροστά από ένα ένα D.H.9 (Φωτογραφικό Αρχείο Ναυτικού Μουσείου Ελλάδος).

από τους Ιταλούς και τα νότια παράλια της Κιλικίας από τους Γάλλους.

Είναι επομένως ευεξήγητο ότι οι κατά τεκμήριον πλέον έγκυροι ιστοριογράφοι του Ναυτικού, όπως ο Φωκάς, ο Αλεξανδρής, ο Σακελλαρίου, ο Καββαδίας, ο Πετρόπουλος, ο Σίμφας και άλλοι, δεν ασχολήθηκαν καθόλου με το θέμα της Μικρασιατικής εκστρατείας, ή απλώς έχουν παραθέσει, ειρήσθω εν παρόδω, κάποιες ελάχιστες αδιάφορες αναφορές, δεδομένου ότι όπως εξελίχθηκε η εκστρατεία, το Ναυτικό δεν συμμετείχε και δεν θα ήταν δυνατόν να συμμετάσχει σε πολεμικές επιχειρήσεις.

Κι όμως ένα κομμάτι του Ναυτικού μαχόταν επί 40 μήνες πάνω στο έδαφος της Μικράς Ασίας. Συνόδευσε τα μαχόμενα στρατεύματα στην προέλασή τους προς την Άγκυρα και υποχώρησε με τάξη, όταν η ροή του πολέμου το επέβαλε. Ήταν η Ναυτική Αεροπορία. Μια χούφτα νέων ανδρών με παράτολμο θάρρος που μέσα από τις τάξεις του Ναυτικού αποφάσισαν να υπηρετήσουν την πατρίδα πετώντας πάνω από τα πέλαγα αντί να ταξιδεύουν μέσα σ' αυτά. Επρόκειτο για κάποιους νέους που νιώσανε νωρίς την έλξη της ελευθερίας που γεννά η αίσθηση της τρίτης διάστασης, του αέρα.

Ήσαν οι απόγονοι του Ίκαρου. Ή πιο ταιριαστά θα' λεγα οι απόγονοι του ναύτη Οδυσσέα, που βρήκαν άλλο τρόπο να προσεγγίσουν την Ιθάκη τους, πετώντας κι η Ιθάκη γι αυτούς ήταν το διάστημα.

Ως αξιωματικός του Ναυτικού κάτι ελάχιστο είχα διαβάσει, αόριστα και ασαφή, πίστευα δε, όπως και τα περισσότερα στελέχη του Ναυτικού άλλωστε, πως η ιστορία της Αεροπορίας του Ναυτικού άρχιζε ουσιαστικά, τη δεκαετία του '60. Τότε πρωτοείδαμε τα αεροσκάφη ναυτικής συνεργασίας "ALBATROSS" τους θρυλικούς γκούφηδες, όπως μείνανε να αποκαλούνται λόγω της χαρακτηριστικής μαύρης πρωραίας απόληξης της ατράκτου των, και τα ελικόπτερα "ALOUETTE" που έμοιαζαν περισσότερο με κουνούπια, παρά με κορυδαλλούς, όπως μεταφράζεται το όνομά τους.

Η αρχική μου μύηση στην πτυχή αυτή της ιστορίας του Ναυτικού ξεκίνησε στο Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδος, σ' αυτή την κιβωτό της ναυτικής ιστορίας του έθνους, που την αφηγούνται και την αναδεικνύουν τα ιστορικά κειμήλια που έχουν εκεί συγκεντρωθεί. Μπροστά σε μια ατέλειωτη σειρά κιτρινισμένων φωτογραφιών των δεκαετιών του 1910,

του '20 και του '30 άρχισα να αναρωτιέμαι για τους εικονιζόμενους νέους με τις παράξενες πέτσινες στολές, τις αεροπορικές κάσκες, τις μπότες, τα παράδοξα σε αρκετές περιπτώσεις ναυτικά γαλόνια, τα μεταλλικά ή τα κεντημένα πουλιά στο στήθος και τις ταινίες των πιλόσκων των ναυτών με την επιγραφή "ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟΝ ΣΩΜΑ".

Αργότερα βρήκα και μια παλιά δερμάτινη βαλίτσα που περιείχε διάφορα είδη παρόμοια με αυτά των φωτογραφιών, μια δερμάτινη κάσκα αεροπόρου με αντίστοιχα γυαλιά, δερμάτινο μπουφάν και μακριές δερμάτινες μπότες. Μου φάνηκε σαν να άνοιγα ξαφνικά την αυλαία μιας έρημης θεατρικής σκηνής και εκεί μπροστά μου να άρχισαν να ζουν και να κινούνται νέοι μιας άλλης εποχής. Ένωσα σαν να τάραξα την ηρεμία της λήθης κάποιων γενναίων έφηβων του αέρα και του διαστήματος, που μέσα απ' τις φιλόξενες τάξεις του Ναυτικού, ζήτησαν να κατακτήσουν τους αιθέρες και επιδίδονταν με μανία στην τρέλα της εποχής, την πτήση και μετέφεραν στα εύθραυστα φτερά, από ξύλο, αλουμίνιο και πανί, των πετομηχανών τους, τα όνειρα όλου του ελληνισμού για ολοκλήρωση της απελευθέρωσης των αλύτρωτων μέχρι τότε πατριδών.

Όπως ήταν φυσικό η παρουσία των φωτογραφιών και του φυσικού αυτού πλούτου του Ναυτικού Μουσείου, προϋπέθετε τη γνώση του ιστορικού, ώστε να διατυπωθεί σε ένα κείμενο που να συνοδεύει και να επεξηγεί τις φωτογραφίες και το πνεύμα της εποχής που αυτές απεικόνιζαν.

Όταν άρχισα να διαβάζω και να συγκεντρώνω πληροφοριακό υλικό αισθάνθηκα υπερήφανος για το Σώμα από το οποίο προέρχομαι. Μέσα από την ιστορία που μάθαινα πρόβαλαν ανάγλυφα τα γνωστά χαρακτηριστικά του Ναυτικού: ελευθερία σκέψης, δημοκρατικό φρό-

Ο ανθυποπλοίαρχος Κ. Σκουφόπουλος, αεροπόρος της Ναυτικής Αεροπορικής Υπηρεσίας, στην αγορά της Μαγνησίας το 1920 (Φωτογραφικό Αρχείο Ναυτικού Μουσείου Ελλάδος).

νημα, αγάπη για την πατρίδα, πρωτοβουλία, επιθετικό πνεύμα κι όλα αυτά διεπόμενα από συνειδητή καλώς νοούμενη στρατιωτική πειθαρχία και σεβασμό προς την ιεραρχία. Ήταν αυτά ακριβώς τα χαρακτηριστικά που κληροδοτήθηκαν αργότερα στην Πολεμική Αεροπορία και αποτέλεσαν τη βάση για το σύστημα αξιών επάνω στο οποίο δομήθηκε και ανδρώθηκε ο νέος κλάδος των ενόπλων δυνάμεων μετά το 1930.

Οι φωτογραφίες του Ναυτικού Μουσείου με οδήγησαν σ' ένα πεδίο άγνωστο όπου οι ηρωισμοί, η αυταπάρηση, η περιφρόνηση για τον θάνατο κατά την εκτέλεση του καθήκοντος, αποτελούσαν τρόπο ζωής για μια ομάδα νέων ανθρώπων που πετούσαν πάνω από τα πελάγη και τα πεδία των μαχών, υποστηρίζοντας παντοiotρόπως τις επιχειρήσεις του Στόλου και των μαχομένων σχηματισμών του Στρατού μας.

Πολλά ήταν τα ιστορικά στοιχεία τα οποία με εξέπληξαν και με έκαναν υπερήφανο, πιστεύω δε, πως κάνουν υπερήφανο κάθε στέλεχος των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων και ιδιαίτερα του Ναυτικού. Παραθέτω μερικά εξ αυτών:

1. Το γεγονός ότι η παγκόσμια αεροπορική ιστορία έχει κατατάξει την Ελλάδα ως μία από τις πρώτες χώρες του κόσμου που υιοθέτησε την ιδέα του νέου, τότε, αεροπορικού όπλου στις ένοπλες δυνάμεις της, το Στρατό και το Ναυτικό.

2. Η πρώτη πτήση ναυτικής συνεργασίας στον κόσμο έχει εκτελεσθεί επ' ωφελεία του ελληνικού στόλου κατά τους Βαλ-

κανικούς Πολέμους. Επρόκειτο για την πτήση με ένα υδροπλάνο τύπου Henry Farman πάνω από τα στενά των Δαρδανελίων και το αγκυροβόλιο του Ναγαρά, με πιλότο το Λοχαγό του Μηχανικού Μιχ. Μουτούση και παρατηρητή τον κατοπινό αεροπορικό θρύλο Σημαιοφόρο, τότε, Αριστείδη Μωραϊτίνη.

3. Η άμεση αντίδραση της Ναυτικής Αεροπορίας ευθύς με την συγκρότηση της κυβέρνησης Εθνικής Άμυνας στη Θεσσαλονίκη τον Σεπτέμβριο του 1916. Έσπευσε, τότε, να ενταχθεί σύσσωμη στις συμμαχικές αγγλικές αεροπορικές δυνάμεις που δρούσαν από τα νησιά Λήμνο και Θάσο και να συμμετάσχει στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, ενώ η επίσημη Ελλάδα των Αθηνών παρέμενε ουδέτερη και τα πλοία του ελληνικού στόλου κατάσχονταν και χρησιμοποιούνταν σε επιχειρήσεις με γαλλικά πληρώματα.

4. Η αναγνώριση από τις αγγλικές αρχές της συμβολής που είχε η ναυτική αεροπορία στις συμμαχικές επιχειρήσεις του Μακεδονικού μετώπου και των στενών του Βοσπόρου και οι ιδιαίτερες διακρίσεις που επιφυλάχθηκαν για τους ναυτικούς αεροπόρους και τον αρχηγό τους, Αριστείδη Μωραϊτίνη. Ιδιαίτερα ο τελευταίος, αναγνωρισμένος ως ο "ατρόμητος αεροπόρος" της ανατολικής Μεσογείου, απέκτησε φήμη κάτι σαν τον Έλληνα Φον Ριχτόφεν και ο αδόκητος και πρόωρος χαμός του ακριβώς στον κολοφώνα της δόξας του, λειτούργησε σαν μεγεθυντικό και προωθητικό του θρύλου του. Στη συνείδη-

Άνδρες της Ναυτικής Αεροπορίας στο Αφιόν Καραχισάρ κατά τη Μικρασιατική Εξοστρατεία μπροστά από ένα D.H.9 (Φωτογραφικό Αρχείο Ναυτικού Μουσείου Ελλάδος).

ση του ελληνικού λαού παρέμεινε σαν ένας Διγενής των αιθέρων, έτοιμος πάντα να γυρίσει ιππεύοντας το αεροπλάνο του να κυνηγήσει τους εχθρούς της πατρίδας.

5. Ένα Σμήνος της Ναυτικής Αεροπορίας ήταν το πρώτο τμήμα των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων που, στις 2 Νοεμβρίου του 1918, προσγειωνόταν στο αεροδρόμιο του Αγίου Στεφάνου της Κωνσταντινουπόλεως, παρά τη λυσσώδη αντίδραση των Οθωμανών. Ήταν η αναγνώριση της ηρωικής και αποτελεσματικής συμμετοχής της Ναυτικής Αεροπορίας στις επιχειρήσεις του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.

6. Ένα Σμήνος της Ναυτικής Αεροπορίας ήταν το πρώτο τμήμα των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων που, στις 2 Μαΐου 1919, συγχρόνως με την αποβίβαση της I Μεραρχίας Πεζικού στη Σμύρνη, προσγειωνόταν στο αεροδρόμιο «Παράδεισος» έξω απ' το ελληνικό κοσμοπολίτικο κέντρο της Ανατολής, ξεκινώντας την περιπέτεια, που στη συνείδηση των περισσότερων Ελλήνων φάνταζε σαν η έναρξη υλοποίησης της "Μεγάλης του Έθνους Ιδέας".

7. Επί τρία και πλέον χρόνια ένα κομμάτι του Ναυτικού μαχόταν στα βάθη της Μικράς Ασίας διασχίζοντας χιλιάδες χιλιόμετρα των Μικρασιατικών αιθέρων υποστηρίζοντας τις επιχειρήσεις του ελληνικού Στρατού.

8. Ήταν της Ναυτικής Αεροπορίας το τελευταίο αεροπλάνο που, στις 26 Αυγούστου 1922, απογειώθηκε από την φλεγόμενη Μικρά Ασία παίρνο-

ντας την κατεύθυνση της επιστροφής και η πτήση του εκείνη συμβόλιζε τη διάψευση των ελπίδων γενεών ελλήνων που έζησαν με το όραμα της ελεύθερης ελληνικής Ιωνίας.

Είναι άγνωστη στις λεπτομέρειές της, αλλά και απίστευτη η ιστορία μιας ομάδας νέων ανθρώπων του Ναυτικού που έβλεπαν τον πόλεμο σαν παιχνίδι, ένα καθημερινό παιχνίδι με το θάνατο, όχι μόνο απ' τα εχθρικά πυρά που σε κάθε πτήση τους αντιμετώπιζαν, αλλά και λόγω της αναξιοπιστίας των πετομηχανών, όπως ονόμαζαν τα αεροσκάφη με τα οποία πετούσαν.

Η αεροπορική δύναμη του Ναυτικού αριθμούσε περίπου 1.000 άτομα και περιλάμβανε τους ιπτάμενους και τα στελέχη εδάφους που παρείχαν υποστήριξη και διοικητική μέριμνα. Μία πλήρης επιχειρησιακή μονάδα που ακολούθησε και υποστήριξε το Α' Σώμα του ελληνικού Στρατού στην πορεία του στην Μικρά Ασία μέχρι το Αφιόν Καραχισάρ και βοήθησε με όλες της τις δυνάμεις, με αυταπάρηση και ηρωισμό, την υποχώρηση μέχρι την οριστική εκκένωση.

Πολεμώντας ακατάπαυστα επί έξι χρόνια, με ελάχιστα διαλείμματα, η Ναυτική Αεροπορία αναδείχθηκε σε ένα πεπειραμένο μάχιμο τμήμα, σφυρηλατημένο στη φωτιά του πολέμου, με άνδρες που είχαν συγκεντρώσει όλες τις ηθικές αμοιβές μεταλλίων, εξαιρέτων πράξεων και αριστείων ανδρείας, απονεμηθείσες επανειλημμένως σε πολλές περιπτώσεις.

Τι είδε ένας καπουτσίνος στη Σμύρνη του 1687

Του ΤΑΚΗ Α. ΣΑΛΚΙΤΖΟΓΛΟΥ

(Συνέχεια από το φύλλο 413)

Ο θαυμασμός του [περ-Πλασίντ] για την ιωνική πρωτεύουσα του τέλους του 17^{ου} αιώνα κυριαρχεί στα γραφτά του:

«Η Σμύρνη αναφέρεται ως το Παρίσι της Ανατολής. Εδώ συναντάς άτομα από όλα τα κράτη, ομιλούνται όλες οι γλώσσες και το πιο ενδιαφέρον είναι ότι υπάρχουν άτομα που τις καταλαβαίνουν όλες και κερδίζουν τη ζωή τους κάνοντας τους διερμηνείς». Και σε άλλο σημείο της 23^{ης} επιστολής προσθέτει: «Αυτή η πόλη είναι κτισμένη στους πρόποδες ενός βουνού⁷ και εκτείνεται σε μεγάλο μήκος. Τα σπίτια είναι όλα κατασκευασμένα από ξύλο και τα ωραιότερα τα κατέχουν οι έμποροι. Γι' αυτό και βρίσκονται στην προκυμαία, για να γίνεται ευκολότερη η φόρτωση των εμπορευμάτων τους. Αυτή η συνοικία ονομάζεται Οδός των Γάλλων⁸. Οι Τούρκοι κατοικούν ξεχωριστά και έτσι ο καθένας ζει ανεξάρτητα από τον άλλον. Σπάνια συναντούμε Τούρκους σ' αυτό το δρόμο επειδή φοβούνται κάποια εκδίκηση από τους Γάλλους εξαιτίας κάποιας κακομεταχείρισης και γι' αυτό αν θέλουν να πάνε κάπου, προτιμούν να κάνουν κύκλο και να μην περάσουν απ' αυτή την οδό. Όταν εμείς είμαστε αναγκασμένοι να περάσουμε από τη συνοικία τους, πρέπει να συμπεριφερόμαστε με τον ίδιο τρόπο, δηλαδή να τη διασχίσουμε πολύ γρήγορα για να αποφυγούμε τις πέτρες που κάποιο τουρκόπουλο θα ρίξει».

Αφού αφηγείται κάποια ενδιαφέροντα περιστατικά εμπορικής απάτης ή κλοπών συνεχίζει: «Δύσκολο να ανακαλύψεις τους κλέφτες... Πολλοί από αυτούς τους βάρβαρους που δεν είναι άξιοι να κερδίσουν το ψωμί τους, δεν έχουν καμιά δυσκολία να κλέψουν ό,τι βρουν μπροστά τους. Το χειρότερο είναι πως όταν σε κλέψουν, σε κατηγορούν στο δικαστή, ο οποίος δίνει εντολή να σε συλλάβουν και με επιφανειακές ανακρίσεις προσπαθεί να βρει τον κλέφτη. Αν τον ανακαλύψουν, τον τιμωρεί ανάλογα με τη συνήθεια του τόπου, δηλαδή αν ένας Τούρκος κλέψει ή σκοτώσει ένα χριστιανό δεν θα δώσουν και μεγάλη σημασία,

εκτός αν έχουν κάποιο οικονομικό συμφέρον. Αν τα ίδια εγκλήματα τα διαπράξει ένας Εβραίος ή Έλληνας ή Αρμένιος, δεν αφήνουν να περάσει έτσι το γεγονός και τους τιμωρούν αυστηρά. Οι Τούρκοι σ' αυτό το θέμα είναι οι πιο άδικοι του κόσμου. Αν κάποιος άνθρωπος δολοφονηθεί σε μια συνοικία, απαιτούν ένα μεγάλο χρηματικό ποσό από όλους τους κατοίκους εκείνης της περιοχής και είσαι υποχρεωμένος να τους ικανοποιήσεις. Πολλοί δολοφόνοι έχουν την πονηριά, όταν σκοτώσουν κάποιον, να μεταφέρουν το πτώμα μπροστά στην πόρτα κάποιου πλούσιου εμπόρου, για να αποσπάσουν από αυτόν ένα μεγάλο χρηματικό ποσό. Οι Τούρκοι συμπεριφέρονται με αυτόν τον ίδιο τρόπο σε όλη την αυτοκρατορία τους. Αν θελήσω να σου διηγηθώ όλες τις δραματικές ιστορίες που συνέβηκαν κατά την εδώ παραμονή μου, θα χρειάζομαι πάρα πολύ καιρό και πολύ χαρτί».

Ανεξάντλητα είναι τα ενδιαφέροντα του περ - Πλασίντ. Στις αφηγήσεις του βρίσκουμε ακόμα και περιπτώσεις συμφώνου συμβίωσης, το οποίο ως γνωστόν μόλις προσφάτως καθιερώθηκε στην Ελλάδα:

«Σπάνια επιτρέπουν σε ένα Γάλλο να παντρευτεί μια Ελληνίδα. Αν μερικές το παρακάμουν και έχουν μπλέξει με κάποιο Γάλλο, τότε η μόνη λύση είναι ο γάμος... Όταν ένας Γάλλος, ή κάποιος άλλος του οποίου αρέσει μια κοπέλα, πηγαίνει να τη συναντήσει, της προτείνει να συζητήσει μαζί της και της υπόσχεται ότι δεν θα της λείπει τίποτε όσο θα είναι μαζί του. Αν αυτή δεχθεί γράφουν σε χαρτί τη συναίνεσή τους και ο νέος μετά από αυτό παρουσιάζεται στον Τούρκο και του εκθέτει την υπόθεσή του και του ζητά να του χορηγήσει τη γραπτή άδεια που να του επιτρέπει να συζεί με την ωραία του για όσο καιρό επιθυμεί με αντάλλαγμα ένα μεγάλο χρηματικό ποσό». Να λοιπόν που στη Σμύρνη του 17^{ου} αιώνα ίσχυε ο θεσμός του συμφώνου συμβίωσης, που ως γνωστόν εισήχθη στην Ελλάδα μόλις το 1998 με τον νόμο 3719. Ίσχυε όμως μόνον έναντι του Οθωμανικού Κράτους. Η Εκκλησία δεν αναγνώριζε

αυτή την κατάσταση και τιμωρούσε με αφορισμό τους χριστιανούς που συμβίωναν με απλό συμφωνητικό. Αλλά και οι Τούρκοι δεν ανέχονταν την άτυπη και χωρίς την άδειά των αρχών συμβίωση: «Όταν οι Τούρκοι γνωρίζουν κάποια κοπέλα που σχετίζεται με κάποιον δίχως την απαιτούμενη άδεια» συνεχίζει ο ενδιαφερόμενος για τα πάντα καπουτσίνος, «βάζουν φύλακες, τους συλλαμβάνουν επ' αυτοφώρω και τους τιμωρούν με κτυπήματα και, αν ο άνδρας θέλει να σώσει τη ζωή του και της κοπέλας, πρέπει να δώσει τα χρήματά του. Όταν τον συλλαμβάνουν, τον βάζουν σε ένα γαϊδούρι με το κεφάλι να κοιτάζει προς την ουρά του ζώου, τοποθετούν πάνω στο κεφάλι του τη σηκωταριά κάποιου ζώου σαν σκούφο και μανδύα και με αυτή την περιβολή τον γυρίζουν σε όλους τους δρόμους της πόλης. Κατόπιν τον ράβουν καλά μέσα σ' ένα δερμάτινο σακί και τον ρίχνουν στη θάλασσα».

Ο περ - Πλασίντ δεν ήταν δυνατόν να μην στρέψει την προσοχή του στους ναούς και τα ιερά σεβάσματα της Σμύρνης: «Στην περιήγησή μου είδα το μέρος όπου είχαν θάψει τον Άγιο Πολύκαρπο⁹. Είναι ένας τόπος πολύ παραμελημένος και που σπάνια αφήνουν τους χριστιανούς να τον επισκεφθούν. Παλαιά υπήρχε ένα μικρό παρεκκλήσι, που τώρα σώζονται τα θεμέλιά του και που οι Τούρκοι δεν επιτρέπουν να ανοικοδομηθεί και πάλι. Το ίδιο και για μια άλλη εκκλησία, του Αγίου Ιωάννη του Βαπτιστή, που είναι σχεδόν ακέραιη και που αν την επισκεύαζαν, θα ήταν πολύ ωραία. Χρησιμεύει σήμερα ως στάβλος για ζώα, όπου και υπάρχουν οι ακαθαρσίες τους. Από όλες τις παλαιές εκκλησίες δεν υπάρχει σήμερα παρά μόνο μια μικρή, αφιερωμένη στην Αγία Βενεράντα¹⁰ και που την κατέχουν οι Έλληνες. Είναι η ενοριακή τους εκκλησία και τελούν τη Θεία Λειτουργία καθημερινά. Πίσω απ' αυτή υπάρχει μια πηγή με τόσο καλό νερό, που λένε εδώ στη Σμύρνη πως, αν πιείς, θέλεις αμέσως να επιστρέψεις. Σ' αυτή την εκκλησία υπάρχουν και λείψανα αυτής της Αγίας. ... Είδα και το αμφιθέατρο στο οποίο κατά την

Αρχαιότητα έριχναν τους ανθρώπους στα θηρία, και όπου ο Άγιος Πολύκαρπος μαρτύρησε.. Αυτό το αμφιθέατρο σήμερα είναι ολοκληρωτικά ερειπωμένο και απ' αυτό οι Τούρκοι μετέφεραν όλες τις πέτρες για να κτίσουν το Μπεζεστένι. Δεν άφησαν παρά όσες ήταν άχρηστες και όσες θα τους στοιχίζαν ακριβά για να τις μεταφέρουν. Υπάρχουν ακόμα μερικά καθίσματα, που χρησιμοποιούσαν παλαιά οι θεατές¹¹».

Η ανάγνωση των επιστολών του πολυγραφότατου καπουτσίνου μοναχού père - Placide (ή πατρός Πλακιδίου, αν προτιμάτε) είναι ένας πραγματικός πακτωλός από πολύτιμες πληροφορίες για τη ζωή στη Σμύρνη, στην οποία διέμεινε επί 15 περίπου μήνες, από το 1687 μέχρι το 1688. Η ποικιλία των ενδιαφερόντων του, η οξυδέρκειά του και το ελαφρό και χαριέν ύφος της αφήγησης του προσθέτουν σημαντικές και άγνωστες λεπτομέρειες για τη Σμύρνη του 17^{ου} αιώνα, πολύτιμες για την ιστορική διαδρομή της πρωτεύουσας της Ιωνίας. Οφείλουμε χάριτες στον πατέρα Μάρκο Φώσκολο και τον πατέρα Αντώνη Φόνσο, οι οποίοι ανακάλυψαν, μετέφρασαν, δημοσίευσαν και σχολίασαν τις τόσο ενδιαφέρουσες αυτές επιστολές, που παρέμεναν άγνωστες μέχρι τώρα¹².

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

7. Πρόκειται βέβαια για τον λόφο Πάγο.
8. Είναι ο γνωστός Φραγκομαχαλάς. Βλ. Φιλ. Φάλμπου, Ο Φραγκομαχαλάς της Σμύρνης, Ιστορική μελέτη, Αθήνα 1970.
9. Ο Άγιος Πολύκαρπος (επίσκοπος Σμύρνης, μαθητής του Ευαγγελιστή Ιωάννη) μαρτύρησε επί της πυράς κατά τους διωγμούς του Δεκίου στη Σμύρνη, της οποίας είναι ο πολιούχος άγιος.
10. Δηλ. την Αγία Παρασκευή (θυμίζουμε ότι η ημέρα Παρασκευή λέγεται ιταλικά Venerdi και γαλλικά Vendredi).
11. Πρόκειται για το αρχαίο στάδιο της Σμύρνης, που βρισκόταν στη νότια πλαγιά του Πάγου.
12. Βλ. π. Μάρκον Φώσκολο και π. Αντώνη Φόνσο: «Οι περιπέτειες ενός Καπουτσίνου στο Αιγαίο του 17ου αιώνα». Τηνιακά Ανάλεκτα, τομ. 15ος (σελ. 235-400) και 16ος (σελ. 301-400).

Απόμειναν στη γη της Ερυθραίας

Γράφει η ΧΡΥΣΗ ΣΑΜΙΟΥ-ΛΙΑΝΟΥ

Ο δρόμος των καλοκαιρινών διακοπών, μας έβγαλε για μια ακόμη φορά στη Μικρά Ασία. Στην περιοχή της χερσονήσου της Ερυθραίας, στα βόρεια του Τσεσμέ, στο καπετανοχώρι της **Αγίας Παρασκευής**, το σημερινό Dalyan, εκεί όπου μέχρι τον πρώτο διωγμό, κατοικούσε ένας αμιγώς ελληνικός πληθυσμός 5.000 περίπου κατοίκων, ανάμεσα στους οποίους και οι δικοί μου πρόγονοι από την πλευρά της γιαγιάς Ορθοδοξίας. Διωγμένοι από εκεί, άλλοι το 1914 και άλλοι το 1922, ήρθαν στην Ελλάδα και σκόρπισαν από την Καβάλα και τη Νέα Μηχανιώνα της Θεσ/νίκης έως την Εύβοια και τη Σκιάθο.

Σήμερα στο Κιόστε διατηρούνται ελάχιστα πλέον από τα σπίτια των Ελλήνων και αυτά σε κατάσταση λίγο πριν την κατάρρευση.

Εκεί που τελειώνει το Γιαλουδάκι, στην κεντρική πλατεία του χωριού, στέκει στη θέση του το **καπετανόσπιτο του Δημητρώ Δαφνάκη**, χτισμένο το 1891, όπως μαρτυρούσε η κτητορική επιγραφή στην μαρμαρίνη πλάκα, που ήταν επιτοιχισμένη στη δυτική πλευρά του σπιτιού, τουλάχιστον μέχρι το 2004, που την είδαμε για τελευταία φορά.

Στον εσωτερικό δρόμο του χωριού, στον Πατητό, στέκουν ακόμη όρθια, αλλά μάλλον όχι για πολύ ακόμη, το **διώροφο αρχοντικό του Ν. Ζ. Ζαννηδάκη** και δίπλα του ένα ακόμη ιδιαίτερα κομψό **σπίτι**, με δύο συμμετρικές κόγχες στην πρόσοψη και τα **αρχικά Α και Ζ** στα τοξωτά υπέρθυρα του ισογείου.

Πιο πάνω ένα ακόμη διώροφο ελληνικό σπίτι με φαρδύ εξώστη, είναι το σπίτι των προγόνων ενός γιατρού από την Αθήνα, όπως μας πληροφόρησε η Τουρκάλα, που έγινε φίλη μας σ' αυτή τη βόλτα στο χωριό.

Την είσοδο του χωριού, (στο νοτιότερο σημείο του) καθώς έρχεται κάποιος από τον Τσεσμέ, στη γειτονιά του καροτσόδρομου, που τον έλεγαν και Σιδηρόδρομο, σώζεται σε αρκετά καλή κατάσταση το **σπίτι**, που στο υπέρθυρό της κεντρικής εισόδου του, έχει την επιγραφή **Α. ΤΣΟΥΡΟΥΣ ΙΟΥΛΙΟΣ 1910** και απέναντι του στέκει χωρίς στέγη και παράθυρα ένα ακόμη **σπίτι**, που ίσως είναι του Ασκητή, που φέρει τη **χρονολογία 1913**.

Περπατώντας στο σύγχρονο οικισμό, με τα πολυτελή εξοχικά των σημερινών Τούρκων και τις δυτικού τύπου μαιζονέτες, συναντάμε άχτιστα ανοιχτά οικόπεδα, όπου οι σωροί από πέτρες μαρτυρούν την ύπαρξη κάποιου ελληνικού σπιτιού στη θέση αυτή μέχρι πρόσφατα μάλλον.

Το κεντρικό τζαμί του σημερινού Dalyan, είναι η **εκκλησία της Ζωοδόχου Πηγής**, η

Παναγιά η Γουρνά, η πολιούχος της Αγίας Παρασκευής. Στην αυλή διατηρείται σχεδόν ακέραιο, το αρχικό ασπρόμαυρο βοτσαλωτό δάπεδο της εκκλησίας με τα γεωμετρικά μοτίβα.

Στην περιοχή της Αμπέλας, το **παρεκκλήσι του Αγ. Κωνσταντίνου και Ελένης**, στέκει σήμερα φρεσκοβαμμένο και περιποιημένο, μια και φρόντισε η δημοτική αρχή της περιοχής να το αναστηλώσει, ύστερα από την ολοκληρωτική κατάρρευση της δυτικής του πλευράς, το 2004.

ΚΑΤΩ ΠΑΝΑΓΙΑ (CIFTLIK)

Στα Νότια του Τσεσμέ και σε απόσταση περίπου 3 χιλιομέτρων απ' αυτόν, βρισκόταν η δεύτερη ανθηρή κωμόπολη της περιοχής, η Κάτω Παναγιά, με επίσης αμιγώς ελληνικό πληθυσμό 5.000 περίπου κατοίκων. Είναι το σημερινό Ciftlik, όπου εντοπίσαμε λιγοστά απομεινάρια της ελληνικής παρουσίας εκεί. Από τα περίπου χίλια σπίτια του χωριού, ελάχιστα μόνο μπορούσαμε να εντοπίσουμε και αυτά σε κατάσταση ερειπιώδη.

Απ' αυτά άλλα ήταν διώροφα και με μαγαζιά στο ισόγειο τους και άλλα μονώροφα, άλλα έφεραν αετωματικές επιστέψεις πάνω από τις θύρες και άλλα επιγραφές με χρονολογίες ή με τα αρχικά των κτητόρων τους. Οι Κάτωπαναγιούσοι σε αντίθεση με τους Αγιοπαρασκευούσους δε συνήθιζαν να γράφουν ολόκληρο το όνομα του ιδιοκτήτη πάνω από την εξώθυρα του σπιτιού τους.

Πάνω στο δρόμο ένα μικρό λιθόκτιστο κτίσμα ερειπωμένο σχεδόν σήμερα, με θολωτή στέγη και δύο τοξωτές κατασκευές να εφάπτονται στη μια μακριά του πλευρά, φαίνεται ότι ήταν μια **δίδυμη κρήνη** με τη δεξαμενή της.

Μια ακόμη αντίστοιχη κρήνη, που απ' ότι φαίνεται χρησιμοποιούσαν μέχρι πρόσφατα, της οποίας η πρόσοψη διαμορφώνεται από δύο πεσίσκουους με επίκρανα, αποτελεί επίσης ένα σύνολο με τη δεξαμενή της.

Αυτό όμως, που είναι ιδιαίτερα συγκινητικό και απ' όσο γνωρίζω τουλάχιστον, άγνωστο μέχρι τώρα στον πολύ κόσμο, είναι η ύπαρξη και η διατήρηση του **ελληνικού νεκροταφείου της Κάτω Παναγίας**,

στα βόρεια του σημερινού οικισμού.

Μία περιφραγμένη έκταση περίπου 2.500 τετρ. μέτρων (διαστάσεων: 50μ. x 47,65μ.) με έναν λιθόχτιστο περίβολο, ο οποίος φέρει ανά ένα μέτρο περίπου μικρά τετράγωνα ανοίγματα, σώζει άθικτο το περιγράμμα και το σχήμα του χριστιανικού νεκροταφείου. Βέβαια όσο κι αν ψάξαμε δε βρήκαμε κανένα ίχνος από τους τάφους του. Ένας φοίνικας, που σηματοδοτεί το κέντρο του νεκροταφείου και μερικές βατομουριές είναι ό,τι υπάρχει πια μέσα στον περιφραγμένο χώρο νεκροταφείου.

Όμως το πλέον εντυπωσιακό και συγχρόνως απρόσμενο εύρημα ήταν το **Οστεοφυλάκιο** του χωριού, που σώζεται σε αρκετά καλή κατάσταση στην ΒΔ γωνία του νεκροταφείου.

Είναι ένα ορθογώνιο, μονόχρωμο κτίσμα, διαστάσεων 6 X 5 μ. ιδιαίτερα προσεγγμένης κατασκευής, με ορθογώνιες καλοπελεκημένες λιθοπλίνθους από κιτρινωπό ντόπιο πέτρωμα, στις γωνίες και στην πρόσοψη, ενώ το υπόλοιπο (οι υπόλοιπες επιφάνειες) ήταν χτισμένο από μικρούς ακατέργαστους λίθους.

Οι στενές πλευρές του κτίσματος, στο άνω τμήμα τους, κατέληγαν τριγωνικά σε είδος αετώματος. Η κεντρική είσοδος, που βρισκόταν στη νότια μακριά πλευρά του κτηρίου, διαμορφωνόταν από το κατώφλι, το υπέρθυρο και δυο μονολιθικές παραστάδες, που έφεραν επίκρανα.

Το κέντρο του υπέρθυρου, δηλαδή του λίθινου δοκαριού πάνω από την πόρτα, διακοσμούσε μια ανάγλυφη νεκροκεφαλή με δυο οστά χιαστί. Εκατέρωθεν αυτών και μέσα σε πλαίσιο, υπήρχαν δύο επιγραφές. Πάνω απ' αυτό μια ακόμη λίθινη δοκός έφερε κυμάτιο και οδόντες. Οι επιγραφές όσο μπορούσαμε να διαβάσουμε είναι οι εξής:

Α.....
ΕΠΙΤΡΟΠΕΥΟΝΤΟΣ
Γ ΧΑΤΖΗΠΕΤΡΑΚΗ
.....**ΠΑΡΑΤΖΗ**

ΕΦΡΩΚΑΛΙΑ
ΓΚΑΚΟΓΙΑΝΑΚΗ
ΤΩ ΣΩΤΗΡΙΩ ΕΤΕΙ
1897

Στο κέντρο της θολωτής - καμαροειδούς οροφής ένα οκταγωνικό άνοιγμα το οποίο πλαισιώνεται από ορθογώνιες λιθοπλίνθους.

Εσωτερικά και στις τέσσερις πλευρές του κτηρίου υπήρχαν λίθινα ράφια - Ioculi (56 συνολικά) για την τοποθέτηση των κιβωτίων φύλαξης των οστών - **οστεοθήκες ή λειψανοθήκες**, ενώ το δάπεδο του κτηρίου ήταν διαμορφωμένο έτσι ώστε να δημιουργείται κάτω απ' αυτό ένας κενός χώρος, ο οποίος θα λειτουργούσε ως χωνευτήρι.

(Συνεχίζεται)

«Από τον παππού στον εγγονό»

Η νέα έκδοση
του Συλλόγου
Εγγλεζονησίων
Ν. Ιωνίας Βόλου

Το Σάββατο 28 Ιανουαρίου στις 6:30 το απόγευμα, ξεκίνησε ένα νοσταλγικό ταξίδι στις αλησμόνητες πατρίδες των παραλιών της Μ. Ασίας, της Κωνσταντινούπολης, του Πόντου, της Καππαδοκίας και της Ανατολικής Ρωμυλίας. Τόπος αφετηρίας του ταξιδιού υπήρξε η αίθουσα του «Μεταξουργείου» στη Νέα Ιωνία Μαγνησίας και οδηγοί οι αξιόλογοι φιλόλογοι Μαίρη Καρουκανίδου και Θοδωρής Κοντάρας με συνοδηγό τη Γεωργία Καρακατσοπούλου – Χαϊδούλη στην ανάγνωση αποσπασμάτων κειμένων. Πηγή έμπνευσης η καταξιωμένη φιλόλογος - συγγραφέας του βιβλίου «Η παράδοση στο επάγγελμα – Από τον παππού στον εγγονό» Βασιλεία Γιασιράνη – Κυρίτση, που με την συγγραφή του, υλοποίησε την ιδέα της έκδοσης ενός νέου βιβλίου από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Μικρασιατών «Το Εγγλεζονήσι». Από τα μελίρρυτα χείλη των ομιλητών, δόθηκαν στοιχεία του βιβλίου, τα οποία ενισχύθηκαν με την προβολή ανάλογου φωτογραφικού υλικού από την συγγραφέα,

Αναμνηστική φωτογραφία όλων των παραγόντων της εκδήλωσης των Εγγλεζονησίων. Διακρίνονται από αριστερά: Γ. Καρακατσοπούλου, η συγγραφέας Β. Γιασιράνη, Μ. Καρουκανίδου, ο ομιλητής Θ. Κοντάρας και η πρόεδρος του συλλόγου Ο. Σταματιάδου.

εμπλουτίζοντας έτσι, εξαιρετικά, το οδοιπορικό των παλιών όσο και των νεότερων στην πολυκύμαντη ιστορία και τον πολιτισμό των πατρίδων μας.

Η πολυτάλαντη και χαρισματική πένα της συγγραφέως, προσωπικά με παρέσυρε σε έναν περίπατο στην ιστορία και το χρόνο, μου προσέφερε μια ιδιαίτερη εξοικείωση με το παρελθόν, καταγράφοντας πολλά γνωστά ονόματα και προσωπικότητες, που δραστηριοποιούνται σήμερα στον χώρο του εμπορίου και των ελεύθερων επαγγελμάτων του τόπου μας και που παρέλαβαν την επαγγελματική σκυτάλη από τους παππούδες τους. Γλυκάθηκα ιδιαίτερα με την ανθρώπινη διάσταση της επαγγελματικής ιστορίας του τόπου μας, διδά-

χθηκα από την αξιοσύνη των κατοίκων του και την κοινωνική οικονομική πορεία της περιοχής μας. Η συγγραφέας βασιζόμενη σε προσωπικές αλλά και οικογενειακές μαρτυρίες ανθρώπων (της πόλης μας) συγκέντρωσε στοιχεία για τα επαγγέλματα των προσφύγων. Παράλληλα έδωσε τη δυνατότητα στο φιλοακούον κοινό της εκδήλωσης να γνωρίσει τους πρόσφυγες ως ανθρώπους εκφραστές της οικονομικής και κοινωνικής ζωής άλλων εποχών, πολλαπλά δύσκολων. Με πολλή συγκίνηση προσεγγίστηκαν από τη συγγραφέα οι αναφορές των οικογενειών, που ήρθαν από το Εγγλεζονήσι, τα Βουρλά, τη Σμύρνη κ.τ.λ., οι οποίες διαμόρφωσαν και διαμορφώνουν μέσα από τα επαγγέλματά τους το κοινω-

νικό, οικονομικό και πολιτικό «γίνεσθαι» της περιοχής μας. «Από τον παππού στον εγγονό», τα παραδοσιακά επαγγέλματα εξακολουθούν στις μέρες μας, να καλλιεργούνται και να αναπτύσσουν την εμπιστοσύνη στον συνάνθρωπο που αποτελεί το μεγαλύτερο κέρδος της προσφυγούπολής μας, αναδεικνύοντας τις έννοιες της αγάπης, του σεβασμού, της αξίας του «συνεταιρίζεσθαι», του «συνυπάρχειν» και του «συμμετέχειν» στη ζωή των ανθρώπων της.

Ταξιδεύοντας στον κόσμο του βιβλίου «Από τον παππού στον εγγονό», φωτίστηκαν οι μνήμες μας για τους πρόσφυγες, που φτωχοί, παραδαρμένοι και τυραννισμένοι ήρθαν σε τούτο τον τόπο και τον ημέρεψαν, τον ομόρφηναν και τον ανέδειξαν με την εργατικότητα και την αξιοσύνη τους σε τόπο ευλογημένο, αξιοποιώντας την πολιτιστική τους κληρονομιά και κρατώντας άσβεστη την φιλοδοξία τους να υπάρξουν και στο μέλλον και από άλλους πιο επαίοντες στοιχεία που συνθέτουν την πλούσια παράδοσή μας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το βιβλίο έτυχε άρτιας κι επιμελημένης έκδοσης από τις εκδόσεις «Λογοθέτη», που συνέβαλαν με τη φροντίδα τους στη σύνθεση μιας κιβωτού ιστορικής παρακαταθήκης.

Δέσποινα Μόσχου
Φιλολόγος

Έκθεση με χαρακτηριστικά της Μ. Ασίας στην Κύπρο

Πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία το βράδυ της Τετάρτης 25 Ιανουαρίου, στο Μέγαρο της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών, στην Παλαιά Αρχιεπισκοπή, τα εγκαίνια της έκθεσης Χαρτών και Χαρακτικών από τη Συλλογή του Γεωργίου Λεβέντη, τα οποία τέλεσαν η Πρόεδρος του Συνδέσμου

Μικρασιτών Κύπρου, κ. Μόνα Θεοδούλου και ο Βουλευτής του Κινήματος των Οικολόγων, κ. Γιώργος Περδίκης.

Η εκδήλωση συνδιοργανώθηκε από την Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών και το Σύνδεσμο Μικρασιτών Κύπρου με τη συμπλήρωση 90 χρόνων από την Μικρασιατι-

κή Καταστροφή και την έλευση πολλών Μικρασιτών προσφύγων και στην Κύπρο. Στην έκθεση παρουσιάζονται χαρακτηριστικά από την καθημερινή ζωή της Μικρασίας, χάρτες και απόψεις Μικρασιατικών πόλεων και χωριών.

Στην τελετή των εγκαινίων καλωσόρισε τους προσκε-

κλιμένους ο Πρόεδρος της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών, **δρ Χαράλαμπος Γ. Χοτζάκογλου**, ο οποίος μίλησε για τη σημασία καλλιέργειας της Μικρασιατικής Μνήμης στις νέες γενεές, για την ανάγκη συνειδητοποίησης και συνέχισης της βαριάς κληρονομιάς, που φέρουμε ως φορείς του Μικρασιατι-

Η Σμύρνη των Ελλήνων μέσα από τις καρτ-ποστάλ του συλλέκτη Λουκά Χριστοδούλου

Τη Δευτέρα, 13 Φεβρουαρίου 2012, το βράδυ στις αίθουσες του Πνευματικού Κέντρου της Ενώσεως Σπάρτης Μ. Ασίας, το σωματείο των Σπαρταλήδων σε συνεργασία με το Σύλλογο Σμυρναίων Ν. Ιωνίας οργάνωσαν ειδική εκδήλωση για 90 χρόνια της Μικρασιατικής Καταστροφής με την παρουσίαση 250 καρτ-ποστάλ από τη Σμύρνη των Ελλήνων από τη συλλογή του γεν. γραμματέα της Ένωσης Σπάρτης κ. Λουκά Χριστοδούλου.

Το υλικό αυτό προβλήθηκε με τον ανάλογο σχολιασμό από το συλλέκτη, ο οποίος παράλληλα με την εναλλαγή των εικόνων παρουσίαζε και στοιχεία της ζωής και της ανθρωπογεωγραφίας της Σμύρνης. Το σχετικό ιστορικό ενημερωτικό υλικό, που τεκμηριώνει απόλυτα πως η κοσμοπολίτισσα Σμύρνη ήταν μια πόλη καθαρά ελληνική. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι οι Τούρκοι την ονόμαζαν «Γκιαούρ Ιζμίρ», αναγνωρίζοντας έστω και άθελά τους την ελληνικότητα της πόλης.

Στην οργάνωση του υλικού του κ. Χριστοδούλου αποφασιστική ήταν η συνδρομή του κ. Μάκη Λυκούδη, ενώ κατά την πολυήμερη επιτόπια έρευνά του στη Σμύρνη είχε βοηθήσει ο βαθυγνώστης της Τουρκικής γλώσσας κ. Σάββας Καλαμάρης.

Η εκδήλωση άρχισε με σύντομη προσφώνηση του Προέδρου της Ενώσεως Σπάρτης Μ. Ασίας κ. Χάρη Σαπουντζάκη, ο οποίος μεταξύ άλλων τόνισε:

«...Σήμερα 90 χρόνια μετά τη μεγαλύτερη Καταστροφή που υπέστη ο Ελληνισμός, ύστερα από την άλωση της Πόλης, τη Μικρασιατική καταστροφή, με την απώλεια εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων, τον ξεριζωμό και την προσφυγιά ενάμιση εκατομμυρίου Μικρασιατών από τις προγονικές εστίες, είμαστε μπροστά σε μια νέα μεγάλη τραγωδία, που μπορεί να έχει τυπικά μόνο οικονομικό περιεχόμενο, αλλά ποιος δεν παραδέχεται πια ότι ο Ελληνισμός, ως οντότητα, ως ιδέα, ως αξιακό και πολιτισμικό μέγεθος δεν έχει φτάσει στο χείλος

Ο συλλέκτης Λουκάς Χριστοδούλος (αριστερά) με το Μάκη Λυκούδη.

του γκρεμού, στην πλήρη εξόντωσή του, ως επακόλουθο των δικών μας λαθών αλλά και των εκ των πραγμάτων πλέον θεωρουμένων ως ανθελληνικών δράσεων των λεγομένων «εταίρων» μας; Αυτά μήπως δεν οδήγησαν στην Καταστροφή του 1922. Πότε θα διδαχθούμε από την Ιστορία μας;

Ακολούθως απηύθυναν χαιρετισμό κατά σειρά ο πρόεδρος του Συλλόγου Σμυρναίων Ν. Ιωνίας κ. Αγγελος Μελεμενής, ο γεν. γραμματέας της Ενώσεως Σμυρναίων κ. Νίκος Βικέτος και ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας κ. Ηρακλής Γκότσης.

Μετά το τέλος της παρουσίασης των καρτ-ποστάλ πραγματοποιήθηκε ξενάγηση στην έκθεση με όλο το υλικό. Να σημειωθεί ότι πέραν των χαρτών και των καρτ ποστάλ υπήρχαν ακόμη 150 βιβλία και λευκώματα, που αναφέρονται στη Σμύρνη, από τη συλλογή και αυτά του Λουκά Χριστοδούλου.

Εκτός του Δημάρχου παρέστησαν ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Πέτρος Μπουρδούκος, δημοτικοί σύμβουλοι, εκπρόσωποι τοπικών συλλόγων και μικρασιατικών οργανώσεων.

κού πολιτισμού, αφού, όσο θα δηλώνουμε το «παρών» μας, η Μικρασία θα είναι ζωντανή.

Στο χαιρετισμό της η Πρόεδρος του Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου, κ. **Μόνα Θεοδούλου** αναφέρθηκε στο πλούσιο έργο του νεοσυσταθέντος Συνδέσμου, εξήγγειλε τη διοργάνωση επιστημονικού συμποσίου εντός του 2012 με θέμα «Μικρασία και Κύπρος» και έκ-

θεσης Μικρασιατικών Κειμηλίων από την Κύπρο. Αφού παρουσίασε το συλλέκτη, κ. **Γεώργιο Λεβέντη** και το έργο του, ο Σύνδεσμος Μικρασιατών τίμησε με αναμνηστικό μετάλλιο και ανακήρυξε ως επίτιμο μέλος του συνδέσμου το βουλευτή του Κινήματος των Οικολόγων, κ. **Γιώργο Περδίκη**, ο οποίος συνέβαλε ουσιαστικά στην κοινοβουλευτική καθιέρωση της 14ης Σεπτεμβρίου για

την Κύπρο, ως επίσημης ημέρας Μικρασιατικής Μνήμης και αποστολής σχετικής εγκυκλίου του Υπουργείου Παιδείας στα σχολεία της Κύπρου.

Πλήθος κόσμου παρευρέθηκε στην εκδήλωση, μεταξύ των οποίων ο Πρόεδρος της Σερβίας, κ. **Savo Djurica**, ο Πρόξενος της Πρεσβείας της Ελλάδος στην Κύπρο, κ. **Β. Βλυώρας**, η εκπρόσωπος του Γραφείου Τύ-

που της Ελληνικής Πρεσβείας, **Αικατ. Λάμπρου**, ο Δήμαρχος Λευκωσίας κ. **Κων. Γιωρκάτζης**, μέλη διπλωματικών αποστολών ξένων χωρών, η Πρόεδρος της Εθνικής Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών, κ. **Ανδρ. Ηλιοφώτου**, η Γραμματέας του ΠΕΝ Κύπρου, κ. **Νίκη Μαραγκού**, ο εκπρόσωπος των ΑΧΕΠΑ Κύπρου. Η έκθεση παρέμεινε ανοικτή για το κοινό έως το Σάββατο 28 Ιανουαρίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Η Ρεθεμνιώτικη πένα και οι πρόσφυγες της Μικρασιατικής Καταστροφής

Της ΕΥΑΣ ΛΑΔΙΑ

Όσο αλλάζουν σκυτάλη οι γενιές, τόσο ξεθωριάζει η μνήμη των «αλησμόνητων πατρίδων».

«Κακά τα ψέματα» αλλά τι μπορεί να σημαίνει για τις κόρες μου, πόσο μάλλον για τα εγγόνια μου, η συγκίνηση που αισθάνομαι όταν αναβιώνω μνήμες παιδικής ηλικίας, γεμάτες από ήθη και έθιμα, που με θρησκευτική ευλάβεια συντηρούσαν ο παππούς και η γιαγιά.

Το μόνο που αντέχει στη φθορά του χρόνου και κληροδοτείται σ' αυτές τις γενιές, είναι το πείσμα για προκοπή και η περιφρόνηση των συνεπειών μιας συμφοράς, αρετές, που χαρακτηρίζουν έντονα, τη Μικρασιάτικη ρίζα.

Πολλά έχουν ξεχαστεί, αλλά ποτέ δεν γερνά το αξίωμα των μαρτυρικών προγόνων «Επτά φορές να πέσεις οκτώ να σηκωθείς...».

Κοντά στα προβλήματα της εποχής όλα αυτά και ως είναι αγιασμένες οι ψυχές που μας γαλούχησαν με το μέτρο της επάρκειας αγαθών και την ανάγκη να λες «Δόξα τω Θεω», όταν υπάρχει καθημερινό στο τραπέζι. Αλλιώς ποιος ξέρει πως θα αντιμετωπίσαμε περικοπές μισθών και συντάξεων, αλλά και τον εφιάλτη ενός αβέβαιου μέλλοντος για τα παιδιά μας.

Κοντά στο πνεύμα των ημερών που ζούμε, και το βιβλίο του μεγάλου περιούσιου της Γνώσης, του φιλόλογου Γιώργου Φρυγανάκη με τίτλο

«Η Ρεθεμνιώτικη πένα και οι πρόσφυγες της Μικρασιατικής καταστροφής», που λάβαμε πρόσφατα.

Ομολογουμένη κατ' επανάληψη η βαθιά εκτίμηση, που μας εμπνέει ο φωτισμένος αυτός ΔΑΣΚΑΛΟΣ κι ο βασικός λόγος που την συντηρεί είναι πάνω απ' όλα η σεμνότητα που διακρίνει το συμπολίτη λόγο με τις τόσες εντυπωσιακές παρουσίες και στα ΚΡΗΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ αλλά και στο πολιτιστικό γίγνεσθαι. Πώς να λησμονήσουμε, αλήθεια, τις προσπάθειες να συντονίσει τους συναδέλφους του σε κοινό βήμα έκφρασης με περιοδικές εκδόσεις, αλλά και την καλλιέργεια της αγάπης για τον τόπο στους μαθητές του με συλλογικές εργασίες, όπως η ανθολογία ποίησης με θέμα το ΡΕΘΥΜΝΟ.

Ο Γιώργος Φρυγανάκης, πειθόμενος τοις ρήμασι προγόνων και κυρίως του αξέχαστου πατέρα του Δημήτρη, πρωταθλητή του στίβου αλλά και της ζωής, έδωσε μεγάλο

βάρος στη διατήρηση της μνήμης των αλησμόνητων πατρίδων. Με βιβλία αλλά και αναρίθμητα άρθρα είτε στον τοπικό τύπο, είτε στην ΑΓΟΝΗ ΓΡΑΜΜΗ, που επιμένω να θεωρώ ΚΙΒΩΤΟ της Μικρασιατικής μνήμης, συνδουλίζει τη φωτιά στο παραγώνι του λογισμού, για να μη σβήσει η φλόγα της παράδοσης που άθισε σε ευλογημένα χώματα. Αυτά που αναζητάμε με τόση λαχτάρα στα σήριαλ, που κατακλύζουν πλέον τη μικρή οθόνη με τα νούμερα τηλεθέασης να δίνουν την εντύπωση, ότι μας έπιασε ξαφνικά... καημός για την τούρκικη κουλτούρα.

Γωνιές που υμνούσε η αφήγηση των προγόνων αναζητά το βλέμμα, ανάμεσα στα σαχλά δρώμενα του σεναρίου, όσο κι αν πονά η αναζήτηση αυτή. Φυσικές καλλονές που κάποτε ευόδιαζαν μύρο ελληνισμού που άντεξε πεισματικά στους αιώνες και τώρα δεν μας ανήκουν...

Εικόνες που δικαιώνουν τη συναισθηματική φόρτιση των ανθρώπων μας, όταν τις πρόβαλλαν σε ατέλειωτες συζητήσεις και αφηγήσεις μεμονωμένων περιστατικών, που έκλειναν μέσα τους Πόλη και Σμύρνη, Αϊδίνι και Αϊβαλί, Φώκαιες και Βουρλά, Άδανα και Κορδελιό.

Στο νέο του βιβλίο ο Γιώργος Φρυγανάκης έχει συλλέξει δημοσιεύματα δικά του και άλλων συμπολιτών, που αναφέρονται στην προσφυγιά του Ρεθύμνου και μας τα προσφέ-

ρει, δώρημα ελπίδας, στην πιο κρίσιμη για τη χώρα μας, εποχή.

Πόσο αλήθεια διαφέρει από τη δική μας, η εποχή που ζωντανεύουν οι σελίδες του βιβλίου; Οι συνθήκες μόνο φαίνονται αλλιώς, αλλά το κόστος σε όνειρα και ιδανικά είναι επίσης τεράστιο. Ο απολογισμός των θυμάτων που τότε ήταν σε λίστες θανάτου, βίας και ποταμών αίματος, εκφράζεται σήμερα, με ποσοστά αυτοκτονιών και ψυχικά πασχόντων.

Και τότε υπήρχαν άνθρωποι που από έμφυτη αξιοπρέπεια προτιμούσαν να πεθάνουν, παρά να απλώσουν χείρα επαιτείας. Και σήμερα έχουμε συμπολίτες που βρέθηκαν ξαφνικά στο χείλος της καταστροφής, ενώ κατείχαν σημαντικές θέσεις στην οικονομική ζωή του τόπου και δεν ξέρουν πώς να επιβιώσουν.

Και τότε τα παιδιά πήγαιναν σχολείο με έντονα τα σημάδια της στέρησης. Και σήμερα αρχίζουν να παρουσιάζονται τα ίδια κοινωνικά φαινόμενα αλλού λιγότερο, αλλού περισσότερο.

Και τότε η μάνα προσπαθούσε να γεμίσει τα πιάτα με προσευχές και σήμερα είναι πολλές εκείνες που αναγκάζονται να δίνουν τα παιδιά τους σε ίδρυμα γιατί αδυνατούν να τα θρέψουν.

Κι όμως εκείνη η μεγάλη τραγωδία του Ελληνισμού αντιμετωπίστηκε δυναμικά, με τους αγώνες επίγειων αγγέλων προς δόξαν της αλληλεγγύης, της εθελοντικής προσφοράς, της ανθρωπιάς.

Αυτά τα λαμπρά παραδείγματα στις σελίδες του ανεκτίμητου βιβλίου, που διαβάζεται άπληστα, πέρα από τη λογοτεχνική του αξία, στέλνουν παντού κι ένα μεγάλο μήνυμα. Διαμηνύουν περλίτρανα ότι καμιά κρίση δεν αντέχει, για πο-

λύ, στον ήλιο της ΑΓΑΠΗΣ και της ΑΝΘΡΩΠΙΑΣ. Κανένα σκοτάδι δεν κρατάει μακριά το ξημέρωμα της ελπίδας, όσο η μπουκιά μοιράζεται και η αγωνία για το αύριο μεταβάλλεται σε αγώνα για αναζήτηση ιδέας, οράματος, πράξης που οδηγεί σε αποτέλεσμα.

Δεν αποτελεί σοβινιστική εμμονή η υπενθύμιση όλων εκείνων των παραγόντων που ανόρθωσαν μεταπολεμικά την Ελληνική οικονομία, αν και ήρθαν πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία «με την ψυχή». Είναι ένα μήνυμα ελπίδας, αρκεί να γίνει συνείδηση ότι η ανθρώπινη θέληση «λυγά και σίδερα».

Ο Γιώργος Φρυγανάκης κατάφερε να αναδείξει το μήνυμα αυτό και στο νέο του βιβλίο, περίτεχνα και παραστατικά, επειδή έμαθε να το υπολογίζει, στα έργα και τις ημέρες του πατέρα του. Εκείνου του ήρωα της ζωής που εντυπωσίαζε άλλοτε με τη σωματική του ρώμη κι άλλοτε με την ατσάλινη δύναμη της ψυχής του. Εκείνου που μας εμπύχωνε σε ώρες δύσκολες με το χαμόγελό του, που δεν κατάφερε καμιά περιπέτεια της ζωής έστω να το χλομάσει.

Επίκαιρο όσο ποτέ, αλήθεια, το βιβλίο του Γιώργου Φρυγανάκη, που έχει και ιερό σκοπό η διάδοσή του. Όπως ηθικό σκοπό έχει και κάθε κοινωνική και πολιτιστική προσπάθεια του εκλεκτού αυτού ανθρώπου και φάρου της εκπαίδευσης που ευχόμεστε να συνεχίζει να μας προσφέρει, με την ίδια θέρμη και έμπνευση, το παρήγορο φως μιας πολύτιμης πνευματικής απανεμιάς, που έχουμε τόσο ανάγκη στις χαλεπές ημέρες που ζούμε.

Εφημ. Ρεθεμνιώτικα Νέα,
23 Δεκεμβρίου 2011

ΣΤΕΛΛΑ ΜΙΧΑΛΑ

Σαν Μανές

Εκδ. «Όμορφος Κόσμος»

Πριν από λίγο καιρό είδε το φως της δημοσιότητας το νέο βιβλίο -δεύτερο στη σειρά- της Στέλλας Μιχάλα από τις εκδόσεις «Όμορφος κόσμος». Πρόκειται για μια καλαίσθητη συλλογή διηγημάτων με το γενικό τίτλο «Σαν Μανές».

Ο τίτλος εύκολα μπορεί να διαβαστεί με παρατοπισμό και «Σαν Μανές». Δεν πρόκειται όμως για σοβαρό λάθος, γιατί όλα τα διηγήματα λειτουργούν... σαν μανές που γαλουχούν το νου και την ψυχή του αναγνώστη.

Θα λέγαμε, μάλιστα, ότι μέσα στο σύγχρονο κόσμο των υλικοτεχνικών αξιών και της αριθμολαγνείας, το βιβλίο της Στέλλας Μιχάλα αποτελεί όαση που προσφέρεται για την επώαση ανώτερων σκέψεων και αισθημάτων.

Ναι, η Σ.Μ. δεν είναι η συγγραφέας που θα τραβήξει τον αναγνώστη με εξωκειμενικά «ατού». Το βιβλίο της κατακτά τον αναγνώστη μέσα από την ανάγνωση και όχι πριν από αυτήν. Γι' αυτό δημιουργεί μια βαθύτερη σχέση, σχέση ψυχής και όχι επιδερμική.

Η Σ.Μ. ανήκει στους ανθρώπους της καθημερινότητάς μας, που ζουν ανάμεσά μας, που όμως μετουσιώνουν μέσα από την τέχνη τους τα βιώματα, τις ανησυχίες, τις αντιστάσεις τους και «ξεφεύγουν» (με την καλή έννοια), βοηθώντας μας να «ξεφύγουμε» κι εμείς ως συνταξιδιώτες τους.

Μέσα στο βιβλίο της Σ.Μ. συντροφιιάστηκαν «αδελφά» διηγήματα, που κατά καιρούς δημοσιεύτηκαν σε τοπικές εφημερίδες και που αποτυπώνουν τη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα και όχι μόνο.

Το μικρασιατικό διήγημα «Σαν Μανές», που προτάσσεται και επεκτείνει τον τίτλο του -όχι τυχαία- σ' ολόκληρη τη συλλογή, μέσα από τη μυθοπλαστική επεξεργασία των γεγονότων αποτυπώνει τη διαλογική σχέση παρελθόντος και παρόντος, του τραύματος της μικρασιατικής τραγωδίας και της μνήμης, που ο μακρόσυρτος «μανές» τα συνδέει σαν ομφάλιος λώρος.

Στα άλλα διηγήματα της συλλογής, ο έρωτας, ως ευτυχισμένο βίωμα ή τραγική απώλεια, η παθολογική αγάπη ως πηγή εγκλήματος, η ανάλωση της ζωής σ' ένα αλωμένο περιγύρο, το ξόδεμά του ανθρώπινου «είναι» σ' ένα αδιέξοδο, άκοσμο κόσμο, σε

μα ανούσια τελικά προσωπική εξουσία, η σύγκρουση πραγματικότητας και μοιραίου είναι μερικά από τα θέματα του καμβά της διηγηματογράφου, όπου κινούνται οι καλοδουλεμένοι αφηγηματικοί χαρακτήρες και οι περιγραφικές πινελιές της.

Γενικά η συγγραφέας ενσωματώνει δημιουργικά στο σώμα και το λόγο των ηρώων της την ψυχή και τη σκέψη της. Και έχει ιδιαίτερη σημασία ότι δεν παραδίδει τους ήρωές της στην ητοπαθή αδράνεια της μοιρολατρίας και του μεσσιανισμού. Αντίθετα τους εφοδιάζει με αισιοδοξία ακόμη και χιούμορ.

Έτσι, όσο κι αν παραπαίουν μέσα σε μια αλλοτριωτική κοινωνία, τελικά στέκονται στα πόδια τους, τουλάχιστον όσο χρειάζεται για να γράψει ο καθένας τους το τέλος της προσωπικής του μικροϊστορίας. Ένα τέλος, που συχνά υπερβαίνει τις προδιαγραφές και τις προσδοκίες ακόμη και της ίδιας της διηγηματογράφου. Και όλα αυτά χωρίς τον κουραστικό και αυτάρεσκο διδακτισμό.

Ο αναγνώστης, βέβαια, ταξιδεύει από το ένα διήγημα στο άλλο, χωρίς ποτέ να χάνει από την άκρη του ματιού του τον καπνό της Σμύρνης που το θυμιατό της μνήμης υψώνει στον ουρανό του Αιγαίου με τη διακριτική συνοδεία ενός μελαγχολικού (α)μανέ.

Το τελικό αποτέλεσμα είναι μια γλυκόπικρη γεύση!

Έτσι, άλλωστε, δεν είναι η ζωή;

Γιώργος Φρυγανάκης

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Επιμέλεια: Νίκος Χ. Βικέτος

Αλέξανδρος Κ. Κόφφας, *Η Σμυρνιά γιαγιά Δήμητρα Βγαγκέ - Χατζημιχαήλ. Μία από τους Ζωντανούς θησαυρούς της Μικράς Ασίας*, Αθήνα 2010.

Κορίννα Ανδριώτη - Μπούρχα, *Τσεσμές. Πολιτισμός και καθημερινή ζωή*, Έκδοση ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. 2010.

Στέλλα Μιχάλα, *Σαν Μανές. Διηγήματα*, εκδ. «Όμορφος Κόσμος».

Πάυλος Βογιατζής - Δέσποινα Κομνηνού, *Η θεία Έλλη*, εκδ. «Μένανδρος».

Ευάγγελος Μαυρουδής, *Επιστροφή στη Σμύρνη 3. Φως εξ Ανατολών*, «Κέδρος» 2011.

Μιχαήλ Λ. Ροδά, *Η Ελλάδα στη Μικράν Ασία (1918-1922)*, Αθήναι 1950, Επανεκτύπωση από το Σύλλογο Μικρασιατών Σκάλας Λουτρών Λέσβου, 2011.

Βασιλείου Μιχ. Δανού, *Άρωμα Ελληνικής Ιωνίας. Οι αλησμόνητες πατρίδες*. Ενενήντα χρόνια μετά την Καταστροφή του 1922, Αθήνα 2011.

Ειρήνη Κατσίπη - Σπυριδάκη, *Στο οροπέδιο των ρόδων*. Ιστορικό μυθιστόρημα. Εκδ. «Σπάρτης Μ. Ασίας», Αθήνα 2011.

Ιορδάνης Β. Παπαδόπουλος, *Καππαδοκικά παραμύθια και λαϊκές παραδόσεις. Φάρασα, Σύλλη, Αραβάν, Γούρδουνο*. Έκδ. ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. 2011.

Γιώργος Δ. Φρυγανάκης, *Η Ρεθυμνιώτικη πένα και οι πρόσφυγες της Μικρασιατικής καταστροφής*, Ρέθυμνο 2011.

Κωνσταντίνος Μ. Νίγδελης, *Καππαδοκία ... Γυναϊκών δρώμενα*, εκδ. «Πανελλήνια Ένωση Καππαδοκικών Σωματείων».

Βασιλεία Γασιράνη - Κυρίση, *Μνήμες και ιστορία των Πατρίδων. Η παράδοση στο επάγγελμα*, εκδ. Πολιτιστικού Συλλόγου Μικρασιτών Ν. Ιωνίας Μαγνησίας «Το Εγγλεζονήσι», 2011.

Η εορτή του Αγ. Πολυκάρπου στον Αγ. Γεώργιο Καρύτση

Η ΕΟΡΤΗ του Αγίου ιερομάρτυρος Πολυκάρπου, επισκόπου Σμύρνης, έδωσε την ευκαιρία για μια ακόμη φορά σε μέλη και φίλους της Ενώσεως Σμυρναίων να προστρέξουν στις 19 Φεβρουαρίου στο ναό του Αγίου Γεωργίου Καρύτση, αψηφώντας τα προβλήματα που δημιουργούνται από τις διαδηλώσεις στο κέντρο της Αθήνας, για να λάβουν την ευλογία του Αγίου.

Τη Θ. Λειτουργία τέλεσε ο αρχιμ. π. Νικόλαος Ιωαννίδης, συμπαραστατούμενος από του συνεφημερίου του στο ναό, και στο τέλος ευλόγησε τους πέντε άρτους της αρτοκλασίας, ευχόμενος υπέρ του Διοικητικού Συμβουλίου και των μελών της Ενώσεως Σμυρναίων.

Ακολούθησε μικρή δεξίωση στην παρακείμενη Βιβλιοθήκη του σωματείου.

«Μυρίας Καλάς Ευχάς»

Νοσταλγική ανάμνηση από την κοινωνική ζωή των Ελλήνων στις αλησμόνητες πατρίδες, τότε που οι ευχές στέλνονταν όχι μέσω του κινητού και του ιντερνέτ, όπως συμβαίνει σήμερα, και οι καρτ ποστάλ αποτελούσαν στις περιόδους των μεγάλων εορτών της Χριστιανοσύνης, ιδίως όταν αποστέλλονταν «επί τω νέω έτει» το πιο συνηθισμένο μέσο επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων. Πολύτιμο υλικό από το αρχείο της κ. Βασιλικής Σαλούρου – Τροβά, της κ. Νίτσας Κοτζαγεωργίου – Ουλή και της Μικρασιατικής Στέγης Κορίνθου ποικίλου περιεχομένου. Οι περισσότερες καρτ ποστάλ είναι παιδικές, ενώ δεν λείπουν και καρτ ποστάλ με ζευγάρια, πορτραίτα γυναικών, οικογενειακές κ. ά.

Τα συναισθήματα που γεννά το ημερολόγιο περιγράφει σε επιστολή που έστειλε

«Ευχόμεθα έτη μαθουσαλία και ευτυχή». Ευχετήρια κάρτα προς το Γεώργιο Ν. Γεωργιάδη στον Τσεσμέ από τα αδέρφια του Ανδρέα και Φλώρα Τροβά, 23.4.1912. (Από το Ημερολόγιο 2012 της Μικρασιατικής Στέγης Κορίνθου. Αρχείο Βασιλικής Τροβά).

στη «Μικρασιατική Ηχώ» η κ. Ντίνα Ζαφειριάδου – Κοντόζογλου, συνταξιούχος εκπαιδευτικός. Μεταξύ άλλων σημειώνει: «Το όλο θέμα του

ημερολογίου με παρέσυρε και άρχισα να το μελετώ σε κάθε του λεπτομέρεια. Ήταν αφιερωμένο – όπως και των προηγούμενων ετών τα ημερολόγια – στην ιστορία, τον πολιτισμό, την αρχοντιά, την ομορφιά της όλης κοινωνικής ζωής των ανθρώπων που ζούσαν στις αλησμόνητες πατρίδες μας. Τα όμορφα καρτ ποστάλ με τα ζωηρά χρώματα, τα χαρούμενα πρόσωπα, τα λουλούδια, οι τρυφερές ευχές, ο ωραίος ελληνικός λόγος που συνόδευε το σκοπό για τον οποίο στέλνονταν με γοήτευσαν, με συγκίνησαν, με παρέσυραν σε νοσταλγίες της εποχής εκείνης πριν το 1922» και μας προτρέπει: «Αναζητήστε το ημερολόγιο αυτό και για λίγο χαθείτε μέσα στα φύλλα του. Η ομορφιά του, οι ευχές του, η γοητεία του θα σας συγκινήσουν, σαν παλιά καρτ ποστάλ».

Πανελλήνιος Λογοτεχνικός Διαγωνισμός για Παιδιά και Νέους

ΜΕ αφορμή τη συμπλήρωση 90 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή (1922 – 2012), η Ένωση Σμυρναίων αναγνωρίζοντας την ανθρωποπλαστική δύναμη της λογοτεχνίας και γνωρίζοντας ότι η λογοτεχνία επηρεάζει τη σκέψη του ανθρώπου, κυρίως δε του νέου, προσπαθεί να αναδείξει μέσα από το γραπτό λόγο την προσωπικότητα του εθνο-ιερομάρτυρα Αγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης.

Για το σκοπό δε αυτό προκηρύσσει **Πανελλήνιο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό** για τη συγγραφή μυθιστορημάτων για παιδιά και νέους με θέμα τη ζωή, το έργο και το μαρτύριο του τελευταίου Ιεράρχη της Σμύρνης.

Οι συγγραφείς από την Ελλάδα και την Κύπρο που θα λάβουν μέρος στο διαγωνισμό καλούνται με τη σωστή χρήση της ελληνικής γλώσσας, την πλοκή, το ύφος, το λεξιλόγιο, και τους χαρακτήρες να γνωρίσουν στα Ελληνόπουλα μια μεγάλη μορφή του νεότερου Ελληνισμού, εκείνη του Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσοστόμου Καλαφάτη.

Τα επιμέρους βραβεία του διαγωνισμού είναι τα εξής:

Μυθιστόρημα για παιδιά 9–12 ετών (60 – 80 σελίδες) Βραβείο 500 ευρώ.

Μυθιστόρημα για νέους 13–18 ετών (80 – 120 σελίδες) Βραβείο 800 ευρώ.

Όροι διαγωνισμού

1. Τα έργα υποβάλλονται σε 3 δακτυλογραφημένα αντίτυπα με μέγεθος γραμμάτων 12'', εντός φακέλου στον οποίο απαραίτητως θα αναγράφεται σε ποιόν από τους δύο

διαγωνισμούς συμμετέχει ο υποψήφιος.

2. Στο εξώφυλλο κάθε έργου θα αναγράφεται με κεφαλαία γράμματα το ψευδώνυμο του συγγραφέα. Σε χωριστό μικρότερο φάκελο, **αδιαφανή και καλά κλεισμένο**, θα βρίσκονται τα στοιχεία του συγγραφέα (όνομα, επώνυμο, ταχυδρ. δ/νση, τηλέφωνο, e-mail). Έργα που υποβάλλονται κατά παράβαση του όρου αυτού αποκλείονται από το διαγωνισμό. Ο φάκελος ανοίγεται από την Επιτροπή Κρίσεως μόνο σε περίπτωση διάκρισης του έργου. Κάθε διαγωνιζόμενος έχει δικαίωμα συμμετοχής σε μια και μόνο κατηγορία.

3. Δεν μπορούν να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό: α) Συγγραφείς που έχουν διακριθεί ή δημοσιευτεί κείμενα τους σε άλλο διαγωνισμό για το ίδιο θέμα είτε στην Ελλάδα είτε στην Κύπρο. β) Τα μέλη των κριτικών επιτροπών. γ) Τα μέλη του Δ.Σ. της Ενώσεως Σμυρναίων.

4. Τα υποβαλλόμενα έργα πρέπει να αποσταλούν επί συστάσει ή να κατατεθούν επί αποδείξει στα γραφεία της Ενώσεως Σμυρναίων (οδός Σκουφά 71α και Μασσαλίας, 10680 Αθήνα) από Δευτέρα έως Παρασκευή, ώρες 10.00 έως 13.00, **το αργότερο έως 30 Σεπτεμβρίου 2012** και θα αξιολογηθούν από ειδική επιτροπή.

6. Τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν μέχρι το τέλος του 2012 και τα βραβεία θα απονεμηθούν σε ειδική τελετή η οποία θα γίνει γνωστή με την ίδια ανακοίνωση.

**Το Διοικητικό Συμβούλιο
της Ενώσεως Σμυρναίων**